

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
NEMZETKÖZI TANULMÁNYOK
NAPPALI MUNKAREND

V4-EK JELENE ÉS JÖVŐJE EURÓPÁBAN ÉS A VILÁGBAN

Készítette: Tóth Koppány László

Belső konzulens: Dr. habil. Sáringer János

Budapest, 2021

TARTALOMJEGYZÉK

1. BEVEZETÉS	4
2. ELŐZMÉNYEK	5–10
3. REGIONALIZMUS	11–13
4. A VISEGRÁDI CSOPORTOSULÁS SZAKASZAI	13–16
4.1. Az együttműködés négy szakasza	13–16
5. AZ ELNÖKSÉGEK ÉS CÉLJAIK	16–23
5.1. Vitás kérdések	18–23
6. MIGRÁCIÓ	23–26
7. BREXIT	26–30
8. V4-ÁZSIA	30–39
8.1. V4-Kína	30–34
8.2. V4-Japán	34–37
8.3. V4-Koreai Köztársaság	37–39
8. ÖSSZEGZÉS	40–41
9. IRODALOMJEGYZÉK	42–47
10. MELLÉKLETEK	48

TÁBLÁZATJEGYZÉK:

1. Táblázat: Központi Statisztikai Hivatal: Magyarországra érkezett menedékkérők és a nemzetközi védelemben részesülők száma (2000–2019) 24. o.
https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0026.html

ÁBRAJEGYZÉK:

1. Ábra: Központi Statisztikai Hivatal: Visegrádi Csoport súlya az Európai Unióban 10. o.
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/v4_fobbadatok.pdf
2. Ábra: KSH: A Visegrádi csoport legfontosabb partnerországai a közvetlen külföldi működőtőke állománya alapján, 2016 végén 22. o.
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/v4_fobbadatok.pdf
3. Ábra: KSH: A Visegrádi csoport legfontosabb partnerországai a külkereskedelmi termék forgalomban. (2016) 27. o.
https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/v4_fobbadatok.pdf
4. Ábra: OECD: A szolgáltatás import Kínából a Visegrádi országokban (2000-2011) 31. o. http://docs.wixstatic.com/ugd/72d38a_5d656087529146fa955aef2f4b0cb4cd.pdf
5. Ábra: Atlas of Economic Complexity: A kereskedelem Kína és Magyarország között 2000–2016 (millió dollárban) 33. o.
https://www.researchgate.net/publication/334731936_Hungary_An_assessment_of_Chinese-Hungarian_economic_relations
6. Ábra: Kínai Statisztikai Évkönyv: Kína kereskedelmi egyensúlya a V4-ekkel (2000–2012) 33. o.
http://docs.wixstatic.com/ugd/72d38a_5d656087529146fa955aef2f4b0cb4cd.pdf
7. Ábra: Josai University: A kereskedelmi változások a V4-ek és Japán között 1993-tól 2016-ig (milliárd jenben) 35. o.
https://www.academia.edu/37981318/Opportunities_and_Challenges_for_V4_plus_Japan_Relations_in_the_Post_Brexit_EU
8. Ábra: OECD: Kelet-ázsiai működőtőke-befektetések a Visegrádi régióban 2018 (millió dollár) 36. o. <https://kki.hu/en/economic-cooperation-and-investment-between-the-v4-and-japan/>
9. Ábra: Comtrade: V4-ek exportja a világban és Dél-Koreában százalékos megoszlásban 38. o. http://www.eeip.cz/en/files/2017/01/161220_KV4_final.pdf

1. BEVEZETÉS

1990-ben nagy változás ment végbe Közép- és Kelet-Európában. A rendszerváltoztatás olyan átalakulásnak adott lehetőséget, ami a mai napig hatást gyakorol Magyarországra és a további poszt-szocialista országok jelenjére. 1991. február 15-én, hazánk Antall József vezetésével újraélesztette a több évszázados múltra visszatekintő Visegrádi együttműködést Csehszlovákiával és Lengyelországgal. A kooperáció hön áhított célja a Nyugat felé való közeledés, illetve az európai- és Észak-atlanti integrációba való csatlakozás volt, amit 2004-re mind a négy tagállam teljesített. (Magyarország, Lengyelország, Csehország, Szlovákia) Miután a Visegrádi Négyek elnyerték tagságukat, egy új korszak kezdődött számukra. A közös sikerek a további együttműködést predesztináltak. Azóta számos probléma és vitás kérdést sikerült megoldani a négy országnak, aminek az eredménye, hogy a V4-ek megkerülhetetlen szereplői az európai politikának.

A középiskolai tanulmányaim óta nagy érdeklődéssel figyeltem Magyarországra külpolitikáját és a világban betöltött helyzetét. Ez a tudásvágy nem hagyott alább a Budapesti Gazdasági Egyetemen folytatott tanulásom során. Annak érdekében választottam a témát, hogy minél átfogóbb és naprakészebb elméleti és gyakorlati tudást szerezzek témakörből. A témaválasztásomat továbbá a V4-ek egyre növekvő politikai és gazdasági súlya motiválta, valamint az a kérdés, hogy van-e létjogosultsága az együttműködésnek a jelenben és a jövőben.

A szakdolgozatom célja bemutatni a V4-ek fontosságát és alátámasztani a hipotézisem, miszerint a V4-ek előtt számos lehetőség áll a jövőben. Az írásom elején körüljáróm az együttműködés történelmi háttérét és bemutatom a témakör általam fontosnak tartott alapfogalmait. A témán belül megvizsgálom a négy tagállam közti hasonlóságokat és különbségeket az egyes országok önálló céljai alapján. Olyan kérdésekre keresem a választ, hogy milyen hatást gyakorolhat a V4-ek helyzetére az Egyesült Királyság kilépése az Európai Unióból, az egész Uniót átalakító folyamat vajon hogyan befolyásolhatja a Visegrádi Négyek helyzetét a kontinensen. Részletesen megvizsgálom az Európát 2015-ben elérő migrációs válságot, azon belül pedig tanulmányozom a négy tagállam egyéni érdekeit és állásfoglalásait.

Mindezek mellett a kutatásom a V4-ek ázsiai külkapcsolataival is foglalkozik, bemutatja, milyen kapcsolat áll fent a V4-ek és az egyes ázsiai országok között. (Kína, Japán, Dél-Korea) A külgazdasági kapcsolatok egyre szervezesebb részét képezik az államok külpolitikájának, amit kiválóan mutat, hogy Magyarországon e két irányzat egy intézmény keretein belül működik. (Külgazdasági és Külügyminisztérium)

A kutatásom során felhasználtam a magyar és külföldi szakirodalmakat, számos hazai és Visegrádi érdekeltségű tudományos folyóiratot olvastam, továbbá a tanulmányaim alatt elsajátított tudás is segített, hogy megfelelően feltárjam a témát.

A dolgozomban törekedtem a választott téma teljes ismertetésére, de a választott kérdéskör nagysága és komplexitása nem tette lehetővé maradéktalanul. Azonban egy nem hozzáértő, laikus olvasó számára útmutatást biztosíthat a terület megfelelő körbejárásához. Ezúton is szeretném megköszönni Sáringer János tanár úrnak a munkáját, aki hasznos információkkal és észrevételekkel segítette a feladatom, mindamelllett, hogy megfelelő tudást és háttérrel biztosított a terület feldolgozásának érdekében.

ELŐZMÉNYEK

Közép-Európában a regionalizmus fejlődés történetét a második világháború után két szakaszra osztják. A regionalizmus klasszikus korszakának az 1940–1950-es évek végéig tartó szakaszt nevezzük. Jellemzősége a második világháború után kialakult bipoláris világ, amely befolyásolta az intézmények kialakulását. Ekkor jöttek létre olyan bi- és multilaterális társulások és szervezetek, amelyek alapvetően határozták meg a 20. és 21. század nemzetközi rendszerét: a NATO (Észak-atlanti Szerződés Szervezete, 1949), az Európa Tanács (1949) vagy a másik oldalról a KGST (Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa) illetve a Varsói Szerződés. Azonban a Varsói Szerződés tagjai, (Magyarország, Lengyelország, Csehszlovákia) nem önként vállalták a tagságot ebben a szervezetben. A szovjet kormány regionális szinten is megerősítette a vezetését Közép- és Kelet-Európában, és tovább növelte a dominanciáját. A Német Szövetségi Köztársaság felvétele a NATO-ba biztonság- és katonapolitikai szempontból veszélyt jelentett a szovjet típusú államszocialista rendszerekre.

A regionalizmus második szakasza napjainkban is létező folyamat. A kezdete a Kelet-Közép-európai rendszerváltoztatások voltak, amelyek lehetőséget adtak új szervezetek kialakítására, illetve a régebbi társulások átszervezésre. A folyamatot „új” regionalizmusnak nevezik. Közös cél volt a szovjet blokk tagjainak számára, hogy megszüntessék a szovjet befolyást, kilépjenek a Varsói szerződésből és a KGST-ből. Továbbá a fejlődést a nyugati integrációban és a regionális együttműködésben látták. Így az 1990-es években elkezdődtek a tárgyalások a regionális szinten. Nemzetállamok Közép-Európában sorra alapították a regionális szervezeteket, mint például a CEFTA, a Közép-Európai kezdeményezés vagy a V3-ak. Utóbbi szerves része napjainkban a kormány külpolitikájának, ezért fontos az akkori megalakulása. Az alapító államok mind tagjai voltak a szovjet érdekszférának. Magyarország, Csehszlovákia és Lengyelország kulturálisan és történelmüket is tekintve hasonló fejlődésen mentek végbe. Emellett a földrajzi viszonyok miatt egymásra voltak utalva mind politikailag és mind gazdaságilag is. A nyugati integrációba való csatlakozás közös szándéka is hatalmas szerepet játszott a szorosabb együttműködés megkezdésében. A nyugati blokk vezetőjének számító Amerikai Egyesült Államok is patronálta a térségben egy sikeres regionális kooperáció elképzelését.

Az Árpád-ház kihalásával, visszatértek magyar területre az uralkodóház leányági leszármazottai. Ekkor érkezett a Magyar Királyságba a még kiskorú Károly Róbert, aki az Anjou-ház tagja volt. Caroberto taktikusan játszotta ki egymás ellen a kiskirályokat, segítségére voltak a Garai, Lackfi, Drugeth és Szécsényi köznemesi családok. Sikeres Közép-Európai királyságot hozott létre, fontossága ebben az időben elvitathatatlan volt. Ezért 1335-ben királytalálkozót szervezett Visegrádon, Luxemburgi János cseh király (1310–1346) és Nagy Kázmér lengyel uralkodó részvételével. A tárgyalások sikeresnek mondhatóak, hiszen a nézeteltérések és a viszálykodás megszűnt a két ország között. Több szintű egyességet kötöttek, megállapodtak egy új kereskedelmi útvonalról Bécs kikerülésével, továbbá, Nagy Kázmér és I. Károly megegyezett, ha bármelyikük trónörökös (férfi) nélkül hal meg, akkor a másik trón jogos férfiági leszármazottjára száll és perszonalunióban egyesítheti.

Thuróczy János: A magyarok krónikája, 1488 (részlet): „Az Úr 1335. évében, Szent Márton ünnepe körül János cseh király és fia, Károly, meg a lengyelek királya Magyarországra, Visegrád várába jött Károly királyhoz, hogy ott örök egyezséget kössenek. (...) Mivel Lengyelország királya adófizetője volt a csehek királyának, s mivel, Károly, Magyarország királya feleségül bírta a lengyel király nővérét, Magyarország királya, Károly, 500 márka legfinomabb aranyat adott neki, hogy megválthassa őt a cseh királytól való adózástól. Elhatározták azt is, hogyha e királyok közül bármelyiket vagy országot valami ellenség

támadná meg, a többiek kötelesek a segítségére sietni. És ezt egymás között nagy eskükötéssel is megerősítették.”¹

Így megalapozta a három ország stabil helyzetét a következő 50 évre, majd közel 7 évszázaddal későbbi regionális integráció alapjait is.

Magyarország a rendszerváltoztatás során felszámolta az addigi pártállami rendszert. Így az első szabad országgyűlés eredményeképpen Antall József lett a miniszterelnök. Nagy tudással rendelkező történészként olyan politikai kapcsolatokban figyelte meg Közép-Európát, ami nagyban befolyásolta a külpolitikai koncepcióit. Alappillére volt az európai integráció megoldása, az Észak-Atlanti szövetségbe Magyarország beletétele, illetve minden olyan tényező eltávolítása az előző rendszer maradványából, ami felesleges.² Ezzel egyidejűleg a meg kellett küzdenie a gazdasági problémákkal is.³ A megoldást a Kelet-Közép-európai országok regionális szerveződésében látta, ezért nem véletlen, hogy neki tulajdonítjuk a Visegrádi együttműködés gondolatát. 1990 őszén Párizsban osztotta meg vízióját lengyel és csehszlovák kollégájával (Václav Havel, Lech Walesával).⁴ Még a Párizsi Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet ülése előtt már jelezte Antall József szándékát egy lehetséges Kelet-Közép-európai unió megszervezésére. Tagállamainak a Visegrádi Triász kérte fel, strukturálisan a Nyugat-európai Uniót szerették volna követni, ezzel is elősegítve a későbbi integrációt az Európai Közösségbe, illetve a nyugati katonai blokkba való csatlakozást (NATO). A Helsinki csúcstalálkozó után trilaterális megbeszélés volt a külügyminiszterek jelenlétében, hogy kiértékeljék az addigi együttműködést és megragadva az alkalmat, tárgyaltak a NYEU-ba történő lehetséges belépés akadályairól és azoknak megoldásain. (Nyugat-Európai Unió) Itt fontos megjegyezni, hogy a Magyar Köztársaság, a Cseh és Szlovák Szövetségi Köztársaság és Lengyelország a legfontosabb lépésekben, hasonló gondolatokban hittek és közös álláspontot képviseltek. Még ennek az év végén találkoztak a felek, hogy a Keleti Blokk védjegyének is tekinthető Varsói Szerződésből való kilépés mozzanatait megvitassák.⁵ Hiába volt a magyar politika helyzete fényes a korábbi korszakokhoz képest, az Észak-Európában történő események felforgatták az Antall kormány mindennapjait, hiszen a szovjet katonai beavatkozás Litvániában egy esetleges új kommunista térnyerés kérdését vette fel.⁶ Éppen a napokban volt az áldozatokra történő megemlékezés 20. évfordulója. (2021. január 13.) Így a januárban esedékes Visegrádi találkozást még február be kellett pótolni. Ebben a politikai helyzetben jött el 1991. február 15, amikor a három állam (Lengyelország, Csehszlovákia és a Magyar Köztársaság) aláírta a háromoldalú kooperációról szóló szerződést, ezáltal létrejött a Visegrádi Hármak. A triásznak az elképzelése csak egy szellemi termék volt, nem sok reménnyel hozzáfűzve, de történelem rácafoltt és egy sikeres társulássá nőtte ki magát. Így közösen kezdték meg a „menetelést” Nyugat-Európa felé. Antall József jelezte a tárgyaláson, *„nem kívánunk olyan szervezetet létrehozni, amely azt a benyomást keltené, hogy egy új nemzetközi szervezet jön létre, amely alternatívája lehet más európai szervezeteknek. Fontos, hogy az európai szervezetekkel tárgyalásaink párhuzamosan és önállóan történjenek. A három*

¹ Száray Miklós: Történelem 9. 201.o. Thuróczy János: A magyarok krónikája (1488). Eszterházy Károly Egyetem Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet, 2018, Szerk: Pálincás Mihály

² Sáringer János: Visegrád újjászületése az államszocializmus bukása után (1991–2004) 23. o. In: Visegrádi négyek jelentősége, struktúrája és értékei, Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2018, Budapest, Szerk: Balaskó Angéla

³ Domonkos Endre: A gazdasági átalakulás és mérlege előadása Magyarország kül- és külgazdasági kapcsolatainak fejlődése kurzuson, 2021, BGE

⁴ Kodolányi Gyula: A mese igaz. Antall 1990-es külpolitikai kezdeményezései. In: „A politikus Antall József – Az európai úton” Szerk. Kapronczay Károly – Jeszenszky Géza – Biernaczky Richárd. Budapest, Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, 2006. 121. o

⁵ Sáringer János: Iratok az Antall-kormány külpolitikájához és diplomáciájához 1990. május – 1990. december. Budapest, Magyar Napló – VERITAS, 2015, 576–579. o.

⁶ Kern Tamás: Hungarian regional security policy in light of the Visegrad co-operation (1990–1994) 96. o.

ország ugyanakkor koordináljon ezekben a kérdésekben. Ez vonatkozik katonapolitikai kérdésekre is. Nyugaton elvárják, hogy ne egymás ellen dolgozzunk, hanem egymás mellett meneteljünk Európába. Nyugati partnereink szívesen veszik, hogy olyan demokratikus országokkal tárgyalhatunk, amelyek már egymással is tárgyalnak. Jó példa erre a Pentagonale, mint laza együttműködési szervezet. Azon vagyunk, hogy ez hat ország együttműködésévé váljon. A háromoldalú együttműködésnél fontos a párizsi csúc általános biztonságpolitikai állásfoglalása, a NATO-val való együttműködés.⁷ [...]” Ebben szerencsére minden résztvevő egyetértett, továbbá kiváló lehetőségként tekintettek rá, mint a poszt-szovjet blokk volt tagjai, a nyugat felé történő közeledésre. Majd a miniszterelnökiink folytatta gondolat menetét: 1. a Nyilatkozatot és az Ünnepeles Nyilatkozatot valamennyi résztvevő elfogadja, azokat aláírjuk; 2. a háromoldalú együttműködés nem egy zárt regionális szervezet, nem irányul senki ellen; 3. a résztvevők jelenleg nem látják célszerűnek az együttműködési kör kibővítését akár Romániával, akár más, csatlakozni kívánó országgal. Elképzelhető azonban – hasonlóan a Pentagonáléhoz – a részleges együttműködés konkrét feladatok végrehajtásában. Ugyanakkor minden olyan kérdést, amely biztonsági vonatkozású, a kétoldalú szerződések körébe utalunk; 4. csehszlovák és lengyel részről egyetértettek, hogy a magyar miniszterelnök a 3. pontban jelzettek szellemében válaszoljon Petre Roman román miniszterelnöknek; 5. a következő találkozó helyszíne Krakkó lesz. A krakkói találkozóig a szakértők előkészítik a hármas együttműködésre vonatkozó konkrét javaslatokat; 6. Létrehozzuk a nagykövetek tanácsát; 7. A VSZ lebontásával kapcsolatban egyetértés alakult ki a három fél között; 8. A NATO-val való kapcsolatteremtésünk párhuzamos, de egyeztetett; 9. A KGST jövőjével kapcsolatban kezdődjenek miniszteri szintű tárgyalások még a budapesti ülés előtt, ahol közös álláspontot lehet kialakítani.”⁸ Európa viszonzta a szándékát a három országnak, ők is támogatták a volt kommunista térségben a demokratikus viszonyok visszaállítását. Ennek eredményeképpen a Triászból mindenki csatlakozást nyert az Európai Tanácshoz, ami az első lépés volt a végső cél felé. Magyarország új szervezetbe lépésének jutalmául vissza nem fizetendő, kvázi „helyreállító” segélyt⁹ kapott, hogy a demokratikus berendezkedéshez minden szükség gazdasági, illetve politikai változást meg tudjanak oldani. Később Lengyelországba és Csehszlovákiába is folyósítottak hasonló összeget azonos célra. Annak ellenére, hogy az 1991-es esztendő az eddig ismertek alapján is hatalmas külpolitikai sikernek számított, az év végére maradt még fontos és megkerülhetetlen tárgyalássorozat, amelynek végkifejlete az Európai Közösséggel kötött paktum, más néven az Európai Megállapodás.¹⁰ Megegyeztek a közös célokban és törekvésekben, ami megerősítette a politikai kapcsolatot a két tábor között. (EK – V3) „A szerződő felek közös törekvései az ipari termékek szabad kereskedelmének megteremtése, kölcsönös kedvezmények nyújtása a mezőgazdasági termékek esetében, a tőke, a szolgáltatások és a munkaerő fokozatos liberalizációja, a jogharmonizáció és a szoros politikai dialógus voltak.”¹¹ A realitás talaján maradva Antall József jól gondolta, hogy majd az évtized végére kell odáig eljutni, hogy tárgyaljanak a teljes jogú tagságról. Társakként indultak Európa felé, azonban a történelmünk és talán nem túl pontatlan a kifejezés, hogy az „ego” miatt, egymás vetélytársai is voltak, ami tovább gyorsította a fejlődést. Az első lépéseket megtéve a V3-ak a NATO felé fordultak, hiszen szándékukban volt a velük lévő viszony

⁷ Sáringer János: Visegrád újjászületése az államszocializmus bukása után (1991–2004) 25. o. In: Visegrádi négyek jelentősége, struktúrája és értékei, Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2018, Budapest, Szerk: Balaskó Angéla

⁸ Uo. 26. o.

⁹ Körösi István: Magyarország és az európai integráció gazdasági kapcsolatainak alakulása 102-104. o.

¹⁰ Gesztusok nélkül. Antall József emlékezete a Modell és valóság előadás-sorozat tükrében 2009–2015. Szerk.: Bozóky Tamás – Grósz András – Lesti Árpád – Palkó Katalin – Pavilics Tamás. Budapest, Collegium Pannonicum Alapítvány, 2016, 281–282. o.

¹¹ Káldyné Esze Magdolna – Kruppa Éva – Ferkelt Balázs – Takács Gábor: Integrálódó Európa II. Hatáskörök, politikák. Budapest, Perfekt Gazdasági Tanácsadó, 2010. 17–61. o.

fejlesztése, illetve a jó kapcsolat megalapozása. Ennek értelmében törekedtek, hogy az önálló, saját jogrendet az európai mintához igazítsák. Ekkor került megrendezésre Krakóban egy csúcstalálkozó, ahol inkább a meglévő kapocs felemelése volt a cél.¹² A Magyar Köztársaságot Jeszenszky Géza¹³ képviselte, amikor ratifikálták a transznacionális szerződéseket. Minden a tervek szerint haladt, azonban a magyar-csehszlovák halasztásra került. A dokumentum átfogó célja az államok közti jó kooperáció megőrzése és az intézményes viszonyok lefektetése a nyugati szervezetekkel. (EK, NATO, EGK, WEU, EFTA) Az esetleges szovjet gazdasági befolyásról is értekeztek, így az a döntés született, hogy a kelet felé gazdasági irányultságot nagy volumenben az Atlanti-térség felé kell fordítani. A következő csúcson, 1992. tavasza, Prága, Antall József gondolatai: „[...] felvetődik a kérdés mindenkor, hogy mi köt bennünket össze? Először, összeköt bennünket a történelmi tradíció, jó és rossz emlékeivel együtt. Másodszor, összeköt bennünket a földrajzi kapcsolat, ami egyben gazdasági együttműködési lehetőséget is nyújt. A harmadik, ami összeköt bennünket, az euroatlanti biztonsági rendszer, amire feltétlenül szükségünk van. És végül a negyedik egy gyakorlati kérdés: közösen ülünk az Európai Közösség» fogorvosi előszobájában «.A társulási megállapodás, amelyben együttesen állapodtunk meg, kikényszeríti azt, hogy közös érdekeink az együttműködés. [...] Tisztában kell lennünk azzal a maastrichti értekezlet után is, – amivel tisztában is vagyunk mindannyian ennél az asztalnál –, hogy az Európai Közösségen belül sincs teljes egyetértés minden vonatkozásban. Formálisan mindenki egyetért, de hangsúlybeli különbségek vannak (valutában, bizonyos gazdasági kérdésekben, a régiók fejlettségéből következő kérdésekben, a szuverenitás mértékében). Tudnunk kell tehát azt, hogy mi nem az 1992-es Európai Közösséghez fogunk csatlakozni, hanem – feltehetően – a századvég Európai Közösségéhez. Nekünk erre fel kell készülni. Ezért nagyon fontos, hogy folyamatosan mintegy leképezzük az Európai Közösség fejlődését. Párhuzamosan készüljünk fel arra, hogy milyen lesz ez az Európai Közösség, és e szerint működjünk együtt az EK-ban részt vevő tagállamokkal. Nagyon fontos mindent megtennünk annak érdekében, hogy az Európai Közösség normáihoz igazodjunk [...]”¹⁴ Ennek fényében a három állam ígéretet tett a teljes jogú tagság érdekében arra, hogy nyomon követik a nyugati integráció fejlődést és próbálják megszervezni hazájukban. Ez olyan kézzel fogható politikai siker volt, amilyen rég történt a magyar történelemben. Senki se gondolta, hogy ilyen magaságokba emelkedik majd a V3. Henry Kissinger¹⁵ volt az egyik első, aki felismerte a V3-ak jelentette lehetőséget és így reagált: "Örülök, hogy itt vagyok Keleten, mármint Közép-Európában" többször hangsúlyozva beszéde közben „Keleten, mármint Közép-Európában”¹⁶ Bókjával támogatta a Triász kiszakadását a Németország mögötti árnyékból, vagy, ahogy a németek nevezik Mitteleuropa.¹⁷ A három állam szoros együttműködés miatt az Európai Közösségnél előnyben voltak a többi tagjelölt, valamint a csatlakozó szándékkal rendelkező országokkal szemben. Így a Visegrádi hármas vezetői, kormány- és államfői pecséttel ellátott hivatalos levélben kérték az EK illetékes vezetőit, hogy részt tudjanak venni a lisszaboni konferencián, ahol az egyik téma a bővítés volt. A sikeres társulás kedvezményeit kihasználva, további fejlesztéseket tűztek ki célul. Folyamatos kapcsolatot kell teremteni a Triász országok között az összes politikai intézkedést érintően. (gazdaságpolitika, pénzügypolitika, külpolitika stb.) Ha ezeket a politikai irányzatokat össze tudja hangolni, annál könnyebben és zökkenőmentesebben fog sikerülni a csatlakozás. A magyar diplomaták szerint, a V3, mint

¹² Jeszenszky Géza: Kísérlet a trianoni trauma orvoslására. Magyarország szomszédságpolitikája a rendszerváltozás éveiben. Budapest, Osiris Kiadó, 2016, 129–130. o

¹³ 1990 és 1994 között Magyarország külügyminisztere.

¹⁴ Magyar Külpolitikai Évkönyv 1992. Szerk. Torda Endréné. Budapest, Külügyminisztérium Kiadása, 1992. 190–192. o.

¹⁵ Henry Kissinger: német származású amerikai diplomata, politikus, külügyi szakértő.

¹⁶ Jaroslav Daniska: Visegrad: from intellectual idea to political reality 45–46. o. Eredeti nyelven: "I'm delighted to be here in Eastern, I mean Central Europe," "Eastern, I mean Central Europe".

¹⁷ Lonnie Johnson: Central Europe: Enemies, Neighbors, Friends (1996) 6–12. o.

szervezet, felszálló ágba van, ezáltal tovább kell javítani a tárgyalások metodikáját. A következő lépcsőt már az intézményes szerveződés jelentette, ahol közösen nagyobb visszhangot tudnak kifejteni. Ezenfelül a három állam és a nemzetközi intézmények közötti kommunikáció is javításra szorult. Kevesebb, mint két év alatt Magyarország olyan rohamléptekkel közeledett a későbbi Európai Unió felé, hogy érthetően nevezik a V3 első szakaszát sikeresnek.

1993. január 1-jén váratlan fordulat történt a V3 életében, hiszen egy tagállama két külön álló független országgá alakult át. (Csehország – Szlovákia) Így az első bővítés és a mai napig az egyetlen bővítés a már tagországból ment végbe, ennek eredménye a napjainkban is elhíresült név: Visegrádi Négyek. Fontosnak tartom megemlíteni, hogy politikailag teljesen nem volt váratlan döntés a csehszlovák állam dezintegrációja. Hiszen mesterségesen hozták létre a Párizs környéki békék során, nem sikerült a két nemzet (mellette a sok kisebbség – nagy számban magyarok) asszimilációja, totális heterogenitását nem tudta átlépni.¹⁸ Talán ez is közre játszott az 1990-es évek közepén jelentkező „megtorpanásban” vagy enyhe” hanyatlásban”. Nyusztay László több lehetséges választ is adott a Regionális, szubregionális kezdeményezések szerepe az európai politikai együttműködésben,¹⁹ című művében. Csak a számomra a legrealisabb verziót szeretném megosztani. Az új cseh és szlovák kormány hátrébb lépése nagyban aláasta és fellazította az addig jól működő kooperációt, újra teret nyert a V3 előtti versengő magatartás.²⁰ Nagyjából események nélkül ment végbe a második szakasz, ami sok kérdőjelet és nehézséget hagyott maga után.

Nagy váltást jelentett 1998 és az első Orbán-kormány. A magyar miniszterelnök felismerte, hogy szükséges a V4 „életben tartása” és a kapcsolatok ápolása, mert csak a CEFTA²¹ nem elegendő a megfelelő politika hatás eléréséhez. Ezt jelezte a kormányfők találkozója a magyar fővárosban. Megegyeztek, hogy azt a megkezdett ösvényt követik, amit elődeik kijelöltek, mert szent meggyőződésük, hogy az a helyes. Továbbra is változatlan a cél, minél előbb elnyerni a teljes jogú tagságot az Észak-atlanti Szövetségben, illetve az Európai Unióban. A pozsonyi nyilatkozatban írásban is rögzítették az álláspontokat, miszerint: *„üdvözljük annak lehetőségét, hogy Bratislavában összegyűlhettünk abból a célból, hogy a» visegrádi országok «együttműködését teljes történelmi dimenziójában felélesszük. Örömmel nyugtázzuk, hogy a csoport teljes erejével képes fellépni.”*²² 1999-ben Csehország, Lengyelország és Magyarország tagságot kapott a világ legnagyobb katonai szövetségébe. Kb. nyolc év alatt kiléptünk a NATO ellenfelének számító Varsói szerződésből és csatlakoztunk a nyugtaiakhoz. Szlovákia csak 2004-ben kapta meg a NATO tagságát, de ez az év nem csak erről marad emlékezetes, ugyanis mind a négy Visegrádi állam tagja lett az EU-nak a nagy bővítés során. A legfőbb cél meg lett valósítva, bár azóta is aktív és rendszeres a V4-ek együttműködése, ami az egyik alappillére lett az országok külpolitikájának. Egységes, egymásra támaszkodó és stabil szövetséggé nőtte ki magát az egykoron oly kevésre taksált kezdeményezés. A legjobb példa, éppen a gazdasági szektorban született: Németország nagyobb százalékban kereskedik a V4-el, mint akár Franciaországgal.²³ Említhető még, hogy a

¹⁸ Mitrovits Miklós: Csehszlovákia felbomlása és a magyar politika (1989–1993) Múltunk, 2013. (58. évf.) 1. sz. 148–176. old.

¹⁹ Nyusztay László: Tanulmányok az európai politikai együttműködésről. Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Kar, 2014, 336–337. o.

²⁰ Sáringer János: Visegrád újjászületése az államszocializmus bukása után (1991–2004) 26. o. In: Visegrádi négyek jelentősége, struktúrája és értékei, Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2018, Budapest, Szerk: Balaskó Angéla

²¹ Radoslaw Dziuba: CEFTA as a Proven Path to Accession to the European Union. University of Łódź, Faculty of Economics and Sociology, Department of World Economy and European Integration (2013) 63–76. o.

²² Magyar Külpolitikai Évkönyv 1999. Szerk. Torda Endréné, Budapest, Külügyminisztérium Kiadása, 239. o.

²³ Központi Statisztikai Hivatal: V4 - A Visegrádi együttműködés országainak főbb mutatói. 39. o. 16. tábla (2018) Forrás: WITS – World Integrated Trade Solution Database (Világbank).

V4-ek a még 28 tagországot számláló Unióban több mint 10%-át teszi ki a közel 64 millió fővel.²⁴ (KSH adatai alapján)

Összeségében, a V4 sikereit az 1991-ben együttműködés alapozta meg és a rendszerváltoztatást eszközölő politikusok, akik felismerték a regionális integráció fontosságát. Az elért sikerekre az összes ország büszke lehet, így nyerve további motivációt a jövőben lévő akadályok leküzdésében, elhárításban.

1. Ábra Visegrádi Csoport súlya az Európai Unióban²⁵

ÖSSZEHASONLÍTÓ INFORMÁCIÓK	Mutató	Év	Mutató	
			értéke	az EU-28 %-ában
	Terület, ezer km ²	2015	532,8	11,7
	Népesség január 1-jén, millió fő	2017	63,8	12,5
	Bruttó hazai termék (GDP), milliárd euró	2017	866,1	5,7
	Háztartások és háztartásokat segítő nonprofit intézmények végső fogyasztási kiadásai, milliárd euró	2017	470,9	5,5
	Bruttó állóeszköz-felhalmozás, milliárd euró	2017	176,9	5,7
	Mezőgazdasági terület, millió hektár	2015	25,9	14,0
	Erdők területe, millió hektár	2015	16,1	10,0
	Mezőgazdaság kibocsátása alapján, milliárd euró	2017	39,2	9,6
	Bruttó hozzáadott érték az iparban, milliárd euró	2017	214,3	8,0
	Bruttó hozzáadott érték a járműgyártásban, milliárd euró	2015	24,6	8,4
	Szálláshelyen eltöltött vendégéjszakák száma, millió	2016	172,3	6,7
	Külkereskedelmi termékforgalom, behozatal, milliárd euró	2016	460,6	9,7
	Külkereskedelmi termékforgalom, kivitel, milliárd euró	2016	492,1	10,1
	Közvetlen külföldi működőtőke-befektetés állománya, milliárd euró	2016	405,0	6,0
	Közvetlen külföldi működőtőke-kivitel állománya, milliárd euró	2016	70,7	0,9
	Foglalkoztatottak száma, millió fő	2016	27,7	12,7
	Munkanélküliek száma, millió fő	2017	1,4	7,5
	Kutatás-fejlesztési ráfordítások, milliárd euró	2016	9,1	3,0
	Hallgatók száma a felsőoktatásban, millió fő	2015	2,6	13,1

Forrás: Eurostat

²⁴ Központi Statisztikai Hivatal: V4 - A Visegrádi együttműködés országainak főbb mutatói. 15. o., 2. tábla (2018) Forrás: Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>.

²⁵ Központi Statisztikai Hivatal: V4 - A Visegrádi együttműködés országainak főbb mutatói. 15. o., 2. tábla (2018) Forrás: Eurostat. <https://ec.europa.eu/eurostat/web/main/data/database>.

3. REGIONALIZMUS

A regionalizmus gyakran emlegetted szó napjainkban, főleg politikai és közigazgatási szempontból. Azonban maga a szó nehezen definiálható, mert a tartalma, jelentése sokszor és sokat változott a történelem során. Szent István a vármegye rendszerét regionális alapon szervezte meg, azonban, ha ma ránézünk, az EU kohéziós szakpolitikájára más értelmét veszik figyelembe.²⁶ Az írásomban leginkább a geopolitikai tényezőjével fogok foglalkozni. Az alapfogalmakat már korábban jól meghatározta Nyusztay László:

„Régió és regionalizmus néhány alapfogalma
Régió: államhatáron belüli, illetve határokon átívelő, földrajzilag egybefüggő, közös, illetve hasonló geopolitikai, gazdasági, történeti, kulturális, környezeti és egyéb jellemzőkkel leírható területi egység.
Szubrégió: a régiónál kisebb területre kiterjedő, közös ismérvekkel rendelkező földrajzi, geopolitikai, gazdasági, kulturális egység, a régió egy alrendszer.
Racionalizáció: sűrű társadalmi és gazdasági interakciók egy régió belül. A hivatalosan kezdeményezett, illetve támogatott együttműködések mellett erősödő informális, civil kapcsolatok, háló (zato) sodás, szabad áramlások, s a mindezek következtében kialakuló közös, régiós identitás.
Regionalizmus: területszervezési elvek, politikák, irányzatok, amelyek az állami szinttel szemben az államon belüli, illetve a határokon átnyúló régiók szerepét, identitását hangsúlyozzák.
Regionális kohézió: az adott régió szereplőinek szorosabb együttműködését, összetartozását ösztönző földrajzi, geopolitikai, gazdasági, biztonsági, kulturális és szervezeti adottságok, tényezők összessége.
Regionális identitás: közös történelem, kulturális, vallási hagyományok, sajátosságok és törekvések alapján vallott kollektív önazonosság-tudat, amely irányulhat külső hatások, hatalmi befolyások elleni védekezésre is. (Samuel Huntington)
Regionális/szubregionális/interregionális szervezetek: nemzetállamok, illetve nemzetállami szint alatti (szubnacionális) területi-közigazgatási egységek két- és többoldalú, egy földrészen belüli, vagy több földrészre kiterjedő, határokon, átnyúló, szerződéses, illetve intézményesített kooperációi.
Eurorégiók: fokozatosan létrejött, hosszú távú, integrált, határon átnyúló struktúrák, önálló döntéshozatali jogkörrel. Behatárolt földrajzi entitások, amelyek két, vagy több ország adott területeit foglalják magukba. Céljuk a határ menti térségek fejlesztése, tevékenységüket az EU támogatja.
EGTC: European Grouping of Territorial Co-operation (Európai Területi Együttműködési Csoportosulás, ETT), az Európai Parlament és az Európai Tanács 2006. július 5-én kihirdetett 1082/2006/EK-rendelete hozta létre jogi személyként, a tagállamok közötti, határokon átnyúló eurorégiós együttműködési programok jogi szabályozására és támogatására.
Regionális politika: az Európai Unió egyik legismertebb közösségi politikája, amely a régiók közötti fejlettségbeli különbségek mérséklését, a kevésbé fejlettek felzárkóztatását célozza. Fontos eszközei: a strukturális és kohéziós támogatási alapok. Tervezésének és

²⁶ Temesi István: Regionalizmus és regionalizáció, doktori értekezés, Pécs, 2006.

megvalósításának EU-n belüli szervezeti keretei: a Regionális Politikai Főigazgatóság és a Régiók Bizottsága.”²⁷

A regionalizmus egy-egy területet összetartó, akár határokon átívelő folyamat. A régió, vagy annak egy része a szubrégió ténylegesen, egyértelműen nem elválasztható. A regionalizmus több tudományágban, más és más jelentést társítanak hozzá. Az európai regionalizmust az alábbi szempontok szerint kategorizálták: - földrajzi, gazdasági, politikai, etnikai és kulturális.²⁸ De ezek alapján se teljesen vitathatatlan. Az országokat összetartó erő a regionális kohézió, amit a Hurrell-modell²⁹ mutat be. Hurrell szerint több tényezője van a kohézióknak, ami az országokat közelebb mozgathatja, illetve együttműködésre tudja motiválni: földrajzi közelség, közös történelem, gazdasági függés, hasonló politikai rendszer és funkcionális kötelék. A földrajzi közelség teljesen könnyen érthető, mert a nagy távolság megnehezítené vagy akár meggátolná a sikeres kooperációt. A közös történelem, és az egymást átfedő időszakok is hathatnak pozitívan. Azonban lehet negatív is, ha rossz viszony alakult ki a múltban. Ez a két (vagy több) ország viszonyán múlik. Kiváló példa az Osztrák-Magyar Monarchia, mert a Kiegyezés után lévő közel 50 év a magyar történelem egyik legnagyobb sikertörténete. Azonban már akkor sem ápolunk különösebben jó viszonyt a nyugati szomszédunkkal, így a közös történelem lehet akár közelítő vagy távolító hatású is. Itt még fontos megemlíteni a közös múltból fakadó azonos kultúrát és a vallást. A gazdasági egymásra hagyatkozás is fontos alappillér napjainkban, hogy tudjanak egymásnak ajánlani olyan terméket vagy szolgáltatást, amit a másokban nem termelnek és fordítva. Ismét az Osztrák-Magyar Monarchiát használnám példaként, mert Ausztria ipari fejlettsége jóval meghaladta a magyar ipar szintjét, de a magyar mezőgazdaság Európában meghatározó volt. Így egymás kiegészítői tudtak lenni huzamosabb ideig. A politikai hasonlóságok a rendszerváltoztatás után lett jelentős kohéziós tényező, mert a keleti blokk tagjai együtt léptek ki a KGST-ből és a Varsói szerződésből, így már meg volt az a politikai és kapcsolati ismeretség, ami pozitív irányba mozdította a regionális együttműködés lehetőségét. A szervezeti kapcsolati tényező a közös szervezetekben való részvételén alapszik. De ezen megállapítások korszakokként változnak és fontosságuk sem állandó.

Európában a regionalizmus egészen a városok kialakulásáig vezethető vissza. Azonban első igazi megjelenéseit a 20. század fordulóján érte el, de nagy számban csak a második világháború után, az 1940-es és 1950-es években jön létre. Ebben a korban már politikai gondolatként tekintettek a regionalizmusra, ezen belül több tendencia és törekvés volt megfigyelhető³⁰:

- „Hagyományőrző, konzervatív regionalizmus: a lokális, illetve régiós közösségek történelmileg kialakult, társadalmi, kulturális tradícióinak megővésére törekszik a nemzetállami centralizáció, nagyhatalmi befolyások, globalizáció homogenizáló hatásaival szemben.

- Progresszív, modernizáló regionalizmus: az adott makro-, illetve kistérség felzárkóztatására, a résztvevők közötti együttműködés politikai, gazdasági és egyéb akadályainak lebontására, közös fejlesztések, akciók megvalósítására irányul. Példái: az USA–Kanada–Mexikó között 1994 óta működő Észak-Amerikai Szabadkereskedelmi Egyezmény (NAFTA), az 1996–2010 között fennállt olasz–szlovén–horvát–magyar négyoldalú

²⁷ Nyusztay László: Tanulmányok az európai politikai együttműködésről. Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Kar, 2014, 318. o.

²⁸ Samuel Huntington: Kik vagyunk mi? Az amerikai nemzeti identitás dilemmái. Európa, Budapest. 331–358. o.

²⁹ Andrew Hurrell: Explaining the resurgence of regionalism in world politics. *Review of International Studies* (1995) 183–205. o.

³⁰ Nyusztay 2014, 320. o.

együttműködés (Quadrilaterale), az osztrák Burgenland és a magyar Győr-Moson-Sopron megye részvételével működő Nyugat-Pannónia Eurorégió.

- Érdekképviselési regionalizmus: a résztvevő országok közös, illetve koordinált érdekpozícióinak kialakítására és együttes fellépéseire irányul a nemzetközi szinten, multilaterális fórumokon, szervezetekben. Példák: Benelux Unió, Északi Tanács, Visegrádi Négyek.

- Szeparatista regionalizmus: az adott régióknak a nemzetállamtól történő elszakadására, politikai függetlenségére törekszik. Példa: az olasz Lega Nord (Északi Liga) „Padania-koncepciója” és mozgalma.”³¹

Napjainkban, Európában a fejlesztő-modernizáló és az érdekképviselési szándék tűnik a legerősebb áramlatnak, azonban mindegyikre találhatunk ellenpéldát. A regionalizmus újkorának két szakaszát különítik el, a „klasszikus” regionalizmus és az „új” regionalizmus.³²

4. A VISEGRÁDI CSOPORTOSULÁS SZAKASZAI

A bipoláris világ megszűnése után több regionális és szubregionális együttműködés jött létre. Ezek között az egyik legsikeresebb és mai napig fontos szerepet játszó szervezet a V4 (alapításkor V3). A szervezet idén (2021) ünnepelte fennállásának 30-ik évfordulóját. A négy ország az 1991-es alapokat továbbfejlesztve megkerülhetetlen tagja lett az európai integrációnak. A szervezetben nem alakult ki az a bürokrácia, ami megkönnyíti a tagok közti kapcsolat ápolását. A Visegrádi Triász a regionalizmus második szakaszának eredménye és a regionális kohézió majd mindegyik eleme megfigyelhető. A földrajzi közelség adta az együttműködés alapját a királytalálkozó idején és az „új” regionalizmus korszakában. A négy állam mind Közép-Európában található, mindegyik tag legalább szomszédos egy másik taggal (Szlovákia mind a három másik állammal határos). A történelmi hagyományok (1335) mind pozitív, illetve negatív értelemben jelen van napjainkban is. A közös kultúra, a nyugati kereszténység és az évszázados küzdelem az önálló független államért és a szovjet blokk lebontása jó hatással volt a kapcsolatokra. A negatív események, gondolva a kisebbségi konfliktusokra, még a 21. században is megválaszolatlan kérdés a tagok között. A gazdasági tényező sem elhanyagolható, a tagországok gazdaságilag mind félperifériás besorolásban részesülnek. Egymásra utaltságuk egyértelmű, ha fel akarnak zárkózni Nyugat-Európához. A második világháború utáni államszocialista berendezkedés évtizedes szakadékot hozott létre a két blokk tagjai között, annak ellenére, hogy Csehszlovákia, Lengyelország és Magyarország is a fejlettebb államok közé tartoztak. A politikai viszony meglehetősen jónak mondható volt, hiszen a KGST-ből már ismerték egymást az országok, ami megkönnyítette a későbbi együttműködést. A kommunista korszak kapcsolatrendszerét sikeresen felhasználva kezdték meg a tárgyalásokat. A Közös Gazdasági Segítség Tanácsából való kilépés után a külkereskedelmi visszaesés is motiválta az országokat a szorosabb kooperációra. Mindezek szerepet játszottak, amikor Václav Havel, Lech Walesa és Antall József megvalósították a Visegrádi együttműködés vízióját és 1991. február 15-én aláírták a Visegrádi Nyilatkozatot. Együtt látták meg a lehetőséget, hogy közösen könnyebben és gyorsabban valósulhat meg az euro-atlanti integráció, így „együtt foglaltak helyet a fogorvosi rendelő előszobájába.”³³

4.1. Az együttműködés négy szakasza

³¹ Uo. 320. o.

³² Lásd bővebben: 1. fejezet

³³ Magyar Külpolitikai Évkönyv 1992. Szerk: Torda Endréné. Budapest, Külügyminisztérium Kiadása, 1992. 190–192. o

A 30 éves múlta visszatekintő szubregionális szervezetet a szakirodalmakban négy nagy korszakra osztják fel. Az első korszak körülbelül két évig tartott. Produktív, sikeres korszaka volt a Visegrádiaknak. Ekkor fektették le az alapelveket és fogalmazták meg a célokat. 1991. február 15-én írták alá az alapító okmányt, amivel megszületett a mára már „brand”-ként ismert V4 együttműködés. Célként tűzték ki a parlamentáris demokrácia kiépítését, az államszocialista intézmények lebontását, a kisebbségi feszültségek megoldását és legfontosabban a nyugati integrációkba való csatlakozás elnyerését. Kiemelve, hogy a Visegrádi társulás nem alternatívája lenne az Európai Közösségnek. Sürgetve a teljes jogú tagság elérését, fontosnak tartották a nemzeti identitás megőrzését. Az elvi alapvetés mellett a Nyilatkozat egy sor közös lépést irányzott elő az egymás közötti, valamint az európai intézményekkel folytatandó konzultációk és együttműködések terén, különösen a térség biztonsága, a gazdasági kapcsolatok, a termelési tényezők szabad áramlása, infrastruktúra, környezetvédelem, információ, kulturális csere területén, továbbá a vállalatok, intézmények és civil szervezetek közvetlen kapcsolatainak támogatására.³⁴ Ezeken mentén folytatták az aktív kooperációt főleg gazdasági és biztonságpolitikai szinten. Összegezve hatalmas sikereket értek el a tagállamok külpolitikailag, hiszen kiléptek a VSZ-ből és a KGST-ből is. A szovjet megszálló csapatok elhagyták Közép-Európát. Az ex-szocialista országok közül először írták alá az előtársulási egyezményt az EK-val, majd 1992-ben létrehozták a CEFTA-t (Central European Free Trade Agreement), ami a második szakaszban kiemelkedő szerephez jutott.

A második szakaszban az együttműködés és a tagállamok közti interakció nagymértékben csökkent, emiatt nevezik stagnálásnak vagy „teszthalotti állapot”-nak.³⁵ Az államközi tárgyalások a minimumra csökkentek, látványos visszaesés bizonyította, hogy a Közép-Európai Szabad Kereskedelmi Egyezmény nem elegendő az EU tagság eléréséhez. *”Az elmúlt évtizedek nemzetközi szakirodalmában számos elemzés foglalkozott az ideiglenes visszaesés, stagnálás okaival. Többen vezették vissza a jelenséget a korabeli cseh kormányzat, első helyen Václav Klaus miniszterelnöknek a V4 jelentőségét lebecsülő, a közép-európai kötődésektől elforduló, a V4-et a Nyugat által erőltetett, formális projektként kezelő személyes politikai attitűdjére, valamint az 1993-és között Szlovákiát irányító, autoriter és nacionalista politikát folytató Vladimír Mečiar miniszterelnök hasonlóan negatív megnyilvánulásaira, amelyek az ígéretesen indult együttműködés meglazulásához, összefogás helyett rivalizáláshoz vezettek.”*³⁶

A harmadik szakaszban a megtörtént a V4-ek „újjaélesztése”. A megváltozott politikai körkép miatt (Csecsenföldi háború, Jugoszláv háború, Litvániai szovjet beavatkozás) tovább növekedett a biztonság igénye Kelet- és Közép-Európában. Ennek a korszaknak középpontjában a NATO és EU tagság végleges megszerzése állt, amit 1999-ben értek el, amikor Csehország, Lengyelország és Magyarország is teljesítette a két fő cél közül az egyiket, csatlakozást a NATO-ba. Szlovákia felzárkóztatása napirenden volt, hogy az utolsó tag minél előbb tagságot nyerjen. A szakasz tetőpontja a 2004-es nagy keleti bővítése volt az EU-nak, ahol a teljes V4 csatlakozott a hón áhított integrációba. A tárgyalássorozat, ami megelőzte a csatlakozást az Unió vezetőivel, fellendítette újra a szakmai, politikai tanácskozásokat a Visegrádi országok között. Azonban a procedura végére az EU vizsgáló szervei egyéni jelölteként vizsgálták a tagjelölteket. Emiatt a Visegrádiak közös érdekképviselése elmaradt, inkább degradálódott a saját helyzetük javítására, kedvezmények megszerzésére és különleges státuszuk elnyerésére. Többé-kevésbé sikeresnek is nevezhető az egyéni fellépések árán szerzett előnyök, azonban elvesztették a csoportos érdekképviselést lehetséges előnyeiket. Több

³⁴ Declaration on the cooperation of the Republic of Hungary, the Czech and Slovak Federal Republic, and the Republic of Poland on the road to European integration. English translation, MFA, Budapest, 1991.

³⁵ Sáringer 2018 27. o.

³⁶ Nyusztay László: Regionális, szubregionális kezdeményezések szerepe az európai politikai együttműködésben. Esettanulmány: A Visegrádi Négyek első két évtizedének néhány tapasztalata Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Kar, 2014, 336. o.

szakértő szerint is a V4 együttműködés elérte a korlátait, hiszen nem tudja átlépni a nézeteltéréseket.³⁷ Ennek a korszaknak az eredménye a Nemzetközi Visegrádi Alap (IVF), ami a kohéziót az országok között felszervezeti, pályázati módon próbálta erősíteni, eszközként az International Visegrád Fund pénzügyi alapját használva.³⁸ A Négyeknek kézen fogható, komoly eredményei vannak az EU-csatlakozás óta, azóta történt vitás helyzetek közös megoldása bizonyította, hogy van jövője a társulásnak és képes átlépni a történelmi viták maradványait.

A negyedik, napjainkban is tartó szakasza Visegrádi Négyeknek 2004-ben kezdődött az Unió tagság megszerzésével. Ezzel a négy állam elérte az 1991-es célt, miszerint csatlakozni az Euro-atlanti integrációba és EU-ba. Ennek fényében már nem csak alkalmazkodni kellett a politikai irányzatok felé, hanem tevékenyen hozzá tudnak járulni azoknak az alakításában. A tagság miatt felismerték a Visegrádiak, hogy még szorosabb együttműködés, sűrűbb konferenciák és szélesebb körű tárgyalások szükségesek, ha fontos tényezők akarnak lenni. Az Unió komplex és szerteágazó döntési mechanizmusa miatt a közös érdekképviselet és a közös álláspont kialakítása hozhatja el a legkedvezőbb scenáriót.³⁹ Az évek során kialakult a soros elnökség, a miniszterek találkozója rendszeresé vált, az azonos szakpolitikákért felelős miniszterek, államtitkárok konferenciája komoly szerepet kapott. A legnagyobb hangsúlyt a külügyi csúcstalálkozók kapták, ahol átbeszélik aktuális az uniós politikai eseményeket, a közös nevező kialakításért. A konferenciák gyakoriak, a szakpolitikai lépések többnyire összehangoltak. Aktívan részt vesznek a Balkánt és a Keleti Partnerséget érintő tárgyalásokon, aminek az egyik kiemelkedő eredménye Horvátország belépése az Európai Unióba (2013). A schengeni övezethez való csatlakozás is kimagasló külpolitikai eredmény volt, ami megszüntette az Unión belüli határőrizetet (2007). A következő években (2007–2020) a V4 a közös álláspont-képviselete az EU támogatásokért közelebb mozdította a feleket. Kiemelt témákban, mint például a keleti irányú energiafüggés vagy a kisebbségi politika a roma társadalom tekintetében különösen sikeres és hatékony volt. Sajnálatos módon a szakértők rámutattak közös érdekképviselet hiányosságaira, ami miatt nem vált rendszeres megoldássá az egyeztetés.⁴⁰ A csatlakozás komoly megerősödést jelentett a tagállamok számára, ami továbbmozdította a fejlődésük mind társadalmilag, gazdaságilag, illetve biztonságpolitikailag is. A két húzó állam Magyarország és Lengyelország lett a NATO irányzatok támogatásában, emiatt ki tudnak domborulni az egyes egyéni szándékok is.⁴¹ A következő évtizedben (2010-) a biztonságpolitika konszolidációja után, a fő probléma az energiafüggőség megoldása, illetve enyhítése. Közös program felállítását rendelték el, „Energia-2020” néven, ami a fenntartható, állandó és versenyképes energiaszolgáltatást jelölte meg célként. Emellett megkezdődött a keleti függőség csökkentés érdekében egy Észak-Déli vezetékrendszer kiépítése, hogy a kapacitás és a stabilitás legyen a meghatározó gázszállításban.⁴² Összeségében elmondható, hogy a V4 országainak közös célja: fejleszteni az adott Európai Unió szakpolitikát. A legfontosabb területeknek a biztonság- és védelempolitika számítanak. Már az 1991-es alapításnál leszögezték, nem áll szándékukban a Visegrádi tagállamoknak egy új katonai szervezet létrehozása. Azonban később az EU-val megállapodtak egy 3000 fős modern és

³⁷ Grüber Károly – Törő Csaba (2010): A Visegrádi Négyek (V4) Európai Unión belüli e hulladékgazdálkodás együttműködésének szempontjai és eddigi tapasztalatai. Külügyi Szemle, 2010, 52–54. o.

³⁸ A Visegrádi Alapra lásd a <https://www.visegradfund.org> honlapot.

³⁹ Nyusztay László: Ezt a felismerést teszi szükségessé a négy országnak az Európai Tanácsban meglévő együttes szavazóereje, amely Németország és Franciaország együttes szavazóerejével egyenlő.

⁴⁰ Grüber Károly – Törő Csaba (2010): A Visegrádi Négyek (V4) Európai Unión belüli e hulladékgazdálkodás együttműködésének szempontjai és eddigi tapasztalatai. Külügyi Szemle, 2010, 52–71. o.

⁴¹ András Rác (ed.): The WikiLeaks Cables and Their Impact on the Visegrad Countries and the Baltic States. Hungarian Institute of International Affairs, Budapest, 2013.

⁴² Lásd bővebben: <http://www.visegradgroup.eu/2011/declaration-of-V4-energy> (letöltve: 2021. 02. 26.)

korszerű harccsoport kialakításában, illetve megszervezésében. (EU Battlegroups)⁴³ Fontos mérföldkövek az együttműködésben az aktuális problémák megoldása lesz, gondolva a migráció, a Covid-19 járvány, illetve a globalizációs terjeszkedés, új piacok megnyitása az EU-tól távol.

5. AZ ELNÖKSÉGEK ÉS CÉLJAIK

A 2004-es belépésig megegyeztek a soros elnökségek céljai, függetlenül attól, ki volt a vezetője. Az EU-ba történő belépés után egyes egyéni aspektusok kerültek be az aktuális célok közé, amellet, hogy az állandó szakpolitikák megmaradtak. (biztonság és védelempolitika, a kulturális örökségek fejlesztése és az oktatás modernizációja) A következő fordulópont volt a migrációs válság és a Brexit kezdete, ami megerősítette tagországok kapcsolatát⁴⁴, és új irányvonalak jelentek a szakpolitikákban. Elkerülve a bővítés és a mélyítés dilemmáját, a V4-eknek nem áll szándékukban bővíteni, így jöttek létre a V4+ formációk (pl. Ausztria, Szlovénia). Az aktív külpolitikának és a világszinten is ismerté váló „brand” más regionális szervezetek számára is vonzó, érdemes megemlíteni a V4+BeNeLux, a V4+N5 (Északi Tanács), V4+B3 (Balti országok). Emellett a V4-ek számára fontos és állandó szakpolitika téma a Keleti Partnerség és a Nyugat-Balkán helyzete (V4+ EaP). Minden soros elnökségben a digitalizáció, az energiabiztonság kérdése, a Visegrádi Kulturális Alap, szektorális és szakpolitikai együttműködések helyet kap.

Magyarország utoljára 2017. július 1-től 2018. június 30-ig tölte be a soros elnökség elnöki tisztjét. Az egy év jellege látható a magyar elnökség céljait bemutató dokumentumon is: V4 Connects⁴⁵. A magyar elnökség négy területet jelölt ki, ahol fontos az előrelépés. Korábban már Márky Zoltán kiválóan és jól átláthatóan megfogalmazta:

„Európai Visegrád: régiós érdekek közös képviselése az EU-döntéshozatalban és az EU jövőjéről szóló vitákban és ezek érdekében együttműködés más EU-tagállamokkal.

Regionális Visegrád: a térségi társadalmi kohézió erősítése (társadalmi, parlamenti kapcsolatok, kultúra, Visegrádi Alap); a Nyugat-Balkán és a Keleti Partnerség, az EU-bővítés támogatása; védelempolitikai és biztonságpolitikai együttműködés, energiapolitikai és közlekedéspolitikai együttműködés.

Digitális Visegrád: a versenyképesség szempontjának érvényesítése az EU-vitákban (többéves pénzügyi keret, kohéziós és agrárpolitika, szociális pillér), regionális tudáscsere és közös projektek a digitalizáció terén; tudományos-technológiai együttműködés (Horizon2020), innovációs tudáscsere, V4 start-upok támogatása.

Globális Visegrád: V4+ együttműködések Európán kívüli partnerekkel, közös fellépés globális jelentőségű kérdésekben, a V4-térség külső promóciója, közös fellépés a nemzetközi fejlesztés és segítségnyújtás terén, különös tekintettel a migráció okainak kezelésére.”⁴⁶

Emellett az aktuális elnök feladata az összehangolás és a koordináció a tagországokat érintő kérdésekben, mint például energiaválság, migráció vagy akár az Uniós támogatások megszerzése. Fontos megemlíteni, hogy a rotációs elnökség nem jelenti azt, hogy a váltások során újjáalakulnak a Visegrádiak. Minden elnöki ciklusnak megvannak a maga prioritásai. A

⁴³Lásd bővebben: https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage_en/33557/EU%20Battlegroups (letöltve: 2021. 02. 26.)

⁴⁴ A Visegrádi Együttműködés és annak kiterjesztése a régió jegybankjaira. Készítette: Magyar Nemzeti Bank. 4. o.

⁴⁵ Lásd bővebben: <https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs> (letöltve: 2021. 03. 04.)

⁴⁶ Márky Zoltán: Egyedi-e a V4? - regionális együttműködési minták az EU-ban. 56. o In: Visegrádi négyek jelentősége, struktúrája és értékei, Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2018, Budapest, Szerk: Balaskó Angéla

szlovák, cseh és lengyel elnökség prioritásai sok szempontból megegyezik a magyar állásponttal. Közös prioritásoknak számítanak az alábbiak:

- Az összes aktuális elnökség első számú, leghangsúlyosabb prioritása a V4 államok euro-atlanti integrációja. Majd a szomszédos Kelet- és Közép-európai államok támogatása az EU-(2007 Bulgária, Románia; 2013 Horvátország) és NATO (2004 Szlovákia) csatlakozásban.
- Közös érdekképviselés az EU-n belül, mivel a V4 államok a 28 tagú (Brexit előtti adat) EU-nak is 12,5 %-t teszi ki népesség számban.⁴⁷ Példaként a Benelux Unió említhető meg.
- A Schengeni-övezet megerősítése, a mini-Schengen elutasítása. A külső Schengeni határok védelmének fejlesztése.
- Közös Kül- és Biztonságpolitika (CFSP és CSDP) fontossága. Az Európai Unió tevékenysége terjedjen ki a kül- és biztonságpolitikára, együttműködve a NATO-val.⁴⁸
- Európai Szomszédsgpolitika erősítése Keleti Partnerségben (Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Ukrajna, Moldova, Grúzia és Örményország), illetve a Nyugat-Balkáni államokkal szoros együttműködés keretein belül segíteni őket az euro-atlanti integráció elérésben.
- Szociális kohézió fejlesztése, civil dimenzióban is közelebb hozni a tagállamok társadalmait. Az különböző szakpolitikákon kívül ennek is nagy jelentősége van. NGO-k által összehozni állampolgár csoportokat, hogy a V4, mint „brand” illetve „közös imázs” megjelenjen a hétköznapiakban.⁴⁹

Összefoglalóan meg lehet állapítani, hogy a négy állam között nagy célokban egyetértés megfigyelhető. Közös lépések, döntések jellemzők a nagy horderejű kérdésekben, gondolván akár a Krími-félsziget anektálása miatt az Oroszország elleni szankciók.⁵⁰ Hasonló vagy azonos tettek és lépések, azonban annak retorikájában találhatóak eltérések. A tagállamok retorikáján és tettein külön-külön más érdekeltség és hangsúly érzékelhető. Ennek egyik oka a különböző kétoldalú politikai és gazdasági viszonyok. Példaként említhetjük hazánkat, hiszen Magyarország számára kulcsfontosságú, hogy Ukrajnával milyen a kapcsolata, mert 150 ezer magyar él kisebbségben az észak-keleti szomszédunknál. Emiatt diverzitások jelennek meg az egyes országok érdekeltségében. Ez a sokszínűség jellemzi a V4-USA, V4-Orosz, V4-EU és V4-Ukrajna közötti viszonyt. A négy állam egyéni külpolitikája ráhelyezi sajátos védjegyét a Visegrádiak retorikájára.

Ezen felül vannak egyes tagállamokra jellemző célok, egyéni elemek. Lengyelország markánsan foglal állást a környezetvédelem mellett, és szorosan együttműködik az Európai Bizottsággal a „The European Green Deal”⁵¹ sikereiért, aminek a célja a nyersanyagok illetve a természetes erőforrások szakszerű, korszerű és hatékony felhasználása; a biodiverzitás helyreállítása és a környezetszennyezés minimalizálása.⁵² Csehország kulcsszerepet szán az

⁴⁷ Központi Statisztikai Hivatal: V4 – A Visegrádi Együttműködés országainak főbb mutatói. 2018. 14. o. (Letöltve: 2020. 12. 13.) https://kki.hu/assets/upload/V4_konyv.pdf

⁴⁸Lásd bővebben: <https://www.visegradgroup.eu/calendar/2012/joint-communicue-of-the>. (Letöltve: 2021. 03. 05.)

⁴⁹ Programme of the Czech Presidency of the Visegrad Group 2011–2012.(Letöltve: 2021. 03. 05.) <https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/innovative-visegrad>.

⁵⁰ Lásd bővebben: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/ukraine-crisis/> (Letöltve: 2021. 03. 10.)

⁵¹ Az Európai zöld megállapodás.(Letöltve: 2021. 03. 05.) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu.

⁵² Programme of the Polish Presidency of the Visegrad Group 2020–2021. (Letöltve: 2021. 03. 05.) <https://www.visegradgroup.eu/download.php?docID=451>.

emberi jogok védelmére különösen az EU integráció útján lévő Nyugat-Balkáni- és a Keleti-Partnerség országaiban. Ennek érdekében képesek segítség nyújtásra is. Továbbá a V4-ek belső működésének, hatékonyságának a növelése is sarkalatos iránya a cseh elnökségnek.⁵³ Szlovákia elnökségi programjának meghatározó eleme volt a Visegrádi Négyek, mint „brand” több nyilvánosságot kapjon a V4 tagállamin belül és azon kívül is. „A jövőben is azon dolgozunk, hogy ezt a hosszútávú célt elérjük. Folyamatos hozzájárulásunk a nemzetközi gyors reagálású formációk munkájához biztosítani fogja a Visegrád márkanév hitelességét és láthatóságát.”⁵⁴

Ennek a célnak a húzóágazata a V4 Kulturális Alap (International Visegrad Fund). 2000. június 9-én, a Prágai miniszterelnöki csúcstalálkozón fogadták az IVF létrehozását. Az integráció elérése mellett a másik kézzel fogható sikere volt a Visegrádiaknak. NGO-k (Non-Governmental Organization) által, olyan polgár közeli akciók támogatására szánták, ami fejleszti a Kelet-Közép-európai identitást, azon belül a V4-ekbe való tartozást. Eleinte nyolc millió eurós kezdőtőkével indult a program, ami napjainkban már meghaladja a 11 millió eurót. Több területen is jelen van, csak néhányat említve: tudomány, kultúra, oktatás, sport és ifjúság. Ez mind megtekinthető a közös IVF honlapon, ami tovább tudja növelni az „imázst”. A sikerei egyértelműek, hiszen a polgár közeli programok segítik a Négyek elterjedését, azonban továbbra sem közismert a tagállamok polgárainak körében.⁵⁵ A programok, a lehetséges célok és azoknak az anyagi támogatása széles palettán mozog. Az évente megújuló Kulturális Alap segítségével a V4-ek kis, közepes és jelentős méretű projekteket tudnak sikerre vinni. Említésképpen mely területekre terjednek ki a pénzügyi támogatás:

• Kultúra: fesztiválok, kiállítások, publikációk (VéNégy fesztivál Nagymaroson)
• Tudomány: Tudós kollektívák támogatása, közös kutatások elősegítése, tudományos konferenciák megszervezése. (Antall József Tudásközpont a Nemzetközi Visegrádi Alap illetve Külgazdasági és Külügyminisztérium és a közreműködésével fejleszteni az interakció és az innovációt az államok között a jövő érdekében)
• Oktatás: Szakmai szemináriumok, Egyetemi ösztöndíjak, Nyári egyetemek (Az oktatásban biztosítják a Keleti-Partnerség és a Nyugat-Balkán államainak is a támogatást)
• Cross Border Cooperation (CBC): testvérvárosok, illetve partnervárosok (Budapest-KASSA, Budapest II.-kerület-Zoliborz, VARSÓ)
• Turizmus: PR, térképek, vásárok, honlapok (Kölcsönös utazási könnyítések a V4-ben)
• Ifjúsági programok: nyári táborok, sport (V4 Future Sport Festival)

5.1. Vitás kérdések a V4-ben

Az elmúlt harminc év sikerei messze nem jelentik azt, hogy nincsenek vitás, problematikus kérdések a V4-eken belül. Ezek nagy részben a geopolitikai elhelyezkedésnek és a külpolitikai törekvéseknek köszönhetőek. Általánosan elmondható, hogy nem megoldhatatlan vitákban van probléma a tagországok között. Ezen viták nem veszélyeztetik az integráció túlélését, sőt bizonyos esetekben kohéziós tényezőként is tud hatni. Ha az elkövetkező években meg tudják oldani a kulcsfontosságú érdekütközéseket, saját állaspontom szerint, akkor új dimenziót nyithat ki maga előtt a V4. Hiszen számos megválaszolatlan kérdés

⁵³ Programme of the Czech Presidency of the Visegrad Group 2015–2016. (letöltve: 2021. 03. 05.) <https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/20152016-czech>.

⁵⁴ Report of the Slovak presidency of the Visegrad Group 2014–2015. (Letöltve: 2021. 03. 09.)

<https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/20142015-slovak>. Eredeti nyelven: We expect to continue to work on this long-term objective. Providing regular contributions to international rapid response formations will make the Visegrad brand more credible and visible.

⁵⁵ Nézőpont Intézet: Növekszik a Visegrádi együttműködés népszerűsége, 2018, közvélemény kutatás, <https://nezopont.hu/novekszik-a-visegradi-egyuttmukodes-nepszerusege/> (letöltve: 2021. 04. 14.)

van az EU-n belül, gondolva akár az ukrainai szituációra vagy a migrációra. Ezek megoldása lehet az egyetlen célja az Európai Uniónak. Összesítve az alábbiak tartoznak a vitás kérdések körébe a V4-en belül:

• Geopolitika: A differens földrajzi fekvés miatti különböző geopolitika
• Kisebbségpolitika: Határon túli kisebbségek helyzete
• Külkapcsolatok: Heterogén kapcsolat a világpolitikai vezetőkkel (Európai Unió, Oroszország, Észak-atlanti Szerződés Szervezete, Amerikai Egyesült Államok)
• Monetárispolitika: Az Euró-zóna kérdése
• Egymás riválisai a külföldi tőke kapcsán (FDI)
• Az ukrán válság utáni szankciók Oroszországgal szemben
• Az egyes tagállamok bel- és külpolitikája
• Új regionális szervezetek megjelenése a térségben (Slavkovi háromszög)
• Migráció

Az eltérő geopolitikai elhelyezkedés már predesztinálja az egyes országok prioritásait a külpolitika terén. Magyarország szomszédos Ukrajnával, egyértelműen jobban érinti az ukrán politikai események, mint akár a V4 távolabbi tagját, Csehországot. Az eltérő geopolitikai pozíciók is befolyásolják az államok gondolkodását, cselekvéseit. Lengyelország területe egyedül nagyobb, mint a másik három tagállamnak összesen⁵⁶, továbbá kijárása van a Balti-tengerre, így „jogosan” nagyobbnak gondolhatja magát. Csehország „nyugatibb-nak” gondolja magát, mert hosszú kiterjedésű határszakasza van a V4-ek legnagyobb gazdasági partnerével, Németországgal. Ezeket a geopolitikai hátrányokat Magyarország és Szlovákia a határozott, célratörő politikai döntésekkel képes ellensúlyozni. Kelet-Közép-Európában a történelem során oly sokszor történt terület- és határváltozás, ami miatt nemzetiségek maradtak idegen országban kisebbségként. Emellett a vándorlások is megkeverték a nemzetiségi elhelyezkedést a térségben. Ezáltal az országok között állandó téma és feszültséget jelentett a kisebbségek helyzetének kérdése. Fontos megemlíteni, hogy nem csak Szlovákia területén él számottevő magyar nemzetiség. Magyarországon is él a 2011-es népszámlálás alapján 35 ezer szlovák és hétezer lengyel származású polgár.⁵⁷ Lengyelország ilyen szempontból kevésbé érdekelt, hiszen lakosságának elenyésző százaléka nem lengyel identitású. Míg Csehország etnikailag meglehetősen heterogén állam, a csehek 2019-es nyilvántartása szerint kb. 75 ezer szlovák és 19 ezer lengyel civil él Csehországban.⁵⁸ Így valamennyi ország támogatja a kisebbségi jogok megerősítését, ami a NATO és az EU programjában megtalálható.⁵⁹

Annak ellenére, hogy Visegrádi Négyek megalakulásakor az egyik célkitűzése volt, hogy minél gyorsabban elérjék az EU-ba való belépést, napjainkban mind a négy állam gyakran, esetekben hevesen is bírálja az Unió ténykedését több szinten is. A Visegrádiaknak nem egyezik a nézőpontja néhány kérdésben az Európai Unió vezetésével, emellett a Brüsszeli-bürokrácia központi cselekedetei sem nyerek el mindig a teljes támogatást a V4-ekben. Ez ellenben nem jelenti azt, hogy bármely ország szándékában állna kilépni az európai integrációból. A bírálatok leginkább Magyarország és Szlovákia részéről érezhető keménynek.

⁵⁶ Központi Statisztikai Hivatal: V4 – A Visegrádi Együttműködés országainak főbb mutatói. 2018. 13. o. (Letöltve: 2020. 12. 13.) https://kki.hu/assets/upload/V4_konyv.pdf

⁵⁷ Központi Statisztikai Hivatal: 2011. évi népszámlálási adatok, Budapest, 2011. (Letöltve, 2021. 03. 15.) https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_04_2011.pdf?fbclid=IwAR0hiQjaJsaLeoUWuw5yBure6OE_gGqdm1Jm9IZ_LaEwwyDnPTU2cMg_do

⁵⁸ Czech Statistical Office: Foreigners by type of residence, sex and citizenship, 2019. (Letöltve: 2021. 02. 15.) [https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/8200578577/\\$File/c01t01.pdf](https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/8200578577/$File/c01t01.pdf)

⁵⁹ Final Act of the Conference of the States Parties to the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe

A jelenlegi magyar miniszterelnök, Orbán Viktor⁶⁰ és a szlovák ex-miniszterelnök, Robert Fico⁶¹ is az országaik jövőjét a mélyebben integrált EU-ban képzelik el. Orbán Viktor elmondta a 2011-es magyar EU elnökséget megelőző nyilatkozatában, hogy az őt hevesen kritizáló politikusokkal is kész együtt dolgozni egy integráltabb integrációért: „Egy dolog tehát a politikai küzdelem a porondon, és egy másik dolog, hogy együtt is kell működni. A magam részéről az engem leghevesebben kritizálókkal is készen állok az együttműködésre. Egy parlamentbarát elnökséget fog Magyarország vezetni.”⁶² Ezt a szándékot fedte le Robert Fico 2017-es Európai Bizottság ülésen tett nyilatkozata, ahol elmondta: „Szlovákia jövője az integráltabb EU-ban és nem az Euro-szkeptikus tagállamok társaságában van.”⁶³ Ez a nyilatkozat komoly utalás volt, hogy nem akar választani az Unió és a V4-ek között, hiszen továbbra sem akar a V4 az EU alternatívája lenni, de képes olyan döntéseket meghozni, amire az Európai Unió képtelen.

A Visegrádi Négyek három állama már 1999-ben elnyerte a tagságát a világ legnagyobb katonai integrációjában, Szlovákia csak 2004-ben. A szervezet fontossága elvitathatatlan, azonban van különbség az országok retorikájában. Mindemellett összességében konszenzus van a NATO által nyújtott biztonság, és „védelmi ernyő” fontosságában. 2019-ben Varsóban találkozott a lengyel, cseh és magyar miniszterelnök a csatlakozás húsz éves évfordulója miatt. A három kormányfő kiemelte, a V4-ek értékes, fontos pillére lett a NATO-nak Kelet-Közép-Európában, amiért egytől egyig megdolgoltak. Továbbá kiemelték a saját országaik prioritásait, miszerint a NATO-hoz fogható erő nincs, ami védelmet biztosít, és nem gyengíti az országok szuverenitását. Mindemellett a lengyel miniszterelnök, Mateusz Morewiecki kiemelte, hogy: „a NATO alkalmazkodik a folyamatosan változó veszélyekhez, ami lényeges az Ukrajna keleti részén dúló háború miatt, ahol a hagyományos katonai műveletek a harc hibrid módszereivel keverednek.”⁶⁴ Ami Ukrajna közelsége miatt hatalmas kockázatot jelent a V4-eknek. A cseh miniszterelnök, Andrej Babiš, rámutatott, hogy két legnagyobb euro-atlanti integrációnak (NATO, EU) jobban kellene együttműködnie, hogy meg tudják oldani a biztonsági kockázattal rendelkező veszélyeket. (álhírek, hibridhadviselés, energiabiztonság) Orbán Viktor beszédében utalt arra, hogy a kontinensen számos veszélyforrás van jelen, ezért meg kell fékezni az anarchiát és a terrorizmust. Tetejében kifejezte háláját a többi tagállam számára, hogy katonai támogatást küldtek a magyar határra a migrációs válság során.⁶⁵ A NATO-n belül egy kaliberű tagállamok vagyunk, hiszen egyik állam ráfordítása se éri el a GDP⁶⁶ 2%-t. Magyarország azt a célt tűzte ki, hogy 2025-re, hogy a GDP-je 2%-t fordítja a NATO-nak fizetett kontribúcióját. Ezt a célt várhatóan nem tudja az Magyarország teljesíteni, de a 1,5%-t sikerül elérni, ami kb. félszázalékos növekedést jelentene.⁶⁷

Oroszországgal szintűgy eltérő, nagymértékű eltérés tapasztalható a tagállamok egyéni kapcsolataiban. Lengyelországnak meglehetősen feszült, kemény viszonya van a világ legnagyobb országával, ami a történelem során történt atrocitásoknak is köszönhető. Ezzel

⁶⁰ Orbán Viktor Magyarország miniszterelnöke 1998 – 2002 között, és 2010 óta.

⁶¹ Robert Fico Szlovákia miniszterelnöke 2006 – 2010 között illetve 2012 – 2018 között.

⁶² Orbán Viktor a magyar EU-elnökség prioritásairól, Európai Parlament, Brüsszel, 2011. (Letöltve: 2021. 03. 15.) <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/eu-affairs/20110110STO11395/orban-viktor-a-magyar-eu-elnokseg-prioritasairol>

⁶³ Tatiana Jancarikova: Slovakia's future is with core EU, not eurosceptic eastern nations: PM, In: Reuters (letöltve: 2021. 03. 15.) <https://www.reuters.com/article/us-slovakia-politics-eu-idUSKCN1AV1YY>

⁶⁴ Lengyel Sajtóiroda: „A NATO értékes tagjai”. A V4 országok csatlakozásának 20. évfordulója az Észak-atlanti Szerződés Szervezetéhez

<http://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/v4Komunikat.xsp?documentId=69F2F2A86C5582C9C12583C10044A007&lang=HU> (letöltve: 2021. 04. 01.)

⁶⁵ Uo. Lengyel Sajtóiroda

⁶⁶ GDP: Gross Domestic Product – Bruttó hazai termék

⁶⁷ NATO Secretary General Jens Stoltenberg on the release of his Annual Report, 2020, (Letöltve:2021. 03. 16.) https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_182221.htm?selectedLocale=en

szemben Szlovákia és Magyarország mérsékeltebb viszonyt tudott ki alakítani, ami az orosz-magyar államközi látogatások sűrűségén is látszik. Csehország ilyen szempontból semleges álláspontot képvisel. Ezt a kapcsolatrendszerrel tovább nehezítette a 2014-es orosz-ukrán válság.⁶⁸ A V4-ek támogatták az EU által kiszabott szankciókat Oroszországgal szemben, mert a Krím annektálása nem volt legális. A szankcióknak pozitív hatása volt ugyan a V4-Ukrajna kapcsolatára, de negatív eredménye volt a V4-Orosz relációban. Azonban már Magyarország, Szlovákia és egyre gyakrabban Csehország is felszólalt, hogy jogosak az Oroszországgal szemben alkalmazott retorziók, de ezek a gazdasági intézkedések nem csak oroszokat sújtják, hanem a Kelet-Közép-Európai országok gazdaságát is.⁶⁹ Itt a lengyelek markánsan a másik oldalt képviselik a hűvös orosz kapcsolatai miatt. Fontos megemlíteni Oroszország kapcsán a V4-ek hatalmas energiafüggőségét. Magyarország állandó célkitűzése csökkenteni a függőségét az orosz energiainporton, a tendencia valóban csökkenő. A 2012-es 95%-os orosz importfüggőség elérte 2020-ra kb. 83%-t.⁷⁰ Ezzel azonban továbbra is Magyarország a legvédtelenebb a V4-ben az energiabiztonság kérdésében. Szlovákia és Csehország is meglehetősen keleti orientáltságú az energiapolitika kapcsán, míg Lengyelország tűnik a legstabilabb ebben a szakpolitikában. Továbbá a V4-ek által felállítani kívánt 3000 fős harccsoportban is érzékelhető az orosz függőség. Magyarország és Szlovákia fegyverzetének nagy része orosz import, ami az utánpótlás lehetőség megoldásának kérdését veti fel.⁷¹

Az eurózóna, ezáltal a közös monetárispolitika is megosztja a tagállamokat. Szlovákia már 2009. január 1-jén bevezette az Unió közös fizetőeszközét, így ő lett az első V4 tagállama az euróövezetnek. A többi három országnak nem áll szándékában a közös valutára való átállás. Ebben több tényező is szerepet játszik; Csehország, Lengyelország és Magyarország se akar lemondani az önálló monetárispolitikájáról, ami mindhárom államban különösen fontos. Továbbá megfigyelhető két típusú retorika is, miszerint vagy még nem áll készen az euró bevezetésére, vagy még nem tervezik a közös valuta használatát. Lengyelország részéről érezhető egyedül, hogy megfigyelje egy fejlettebb struktúrával létező euróövezet működését.⁷² Összeségében egyik államról se lehet elmondani, hogy a közeljövőben bevezetné az eurót.

A Visegrádi Négyek Kelet-Közép-Európában meghatározó gazdasági és politikai tényező, emellett egész Európában is az egyik legnagyobb ütemben fejlődő térségnek számít. 2021-ben még számos területen le vannak maradva az Unió legfejlettebb nyugati államaitól, azonban a differencia egyre kisebb. Köszönhető egyik oldalról az Európai Unió támogatásának, a másik oldalról, a külföldről egyre nagyobb mértékben beáramló működőtőke-befektetés (Foreign Direct Investment). Lengyelország, Csehország, Szlovákia és Magyarország is kedvező régió a külföldi befektetők, nemzetközi cégek számára, mind anyagi, (alacsonyabb adó) mind szakmai szempontból is (szakképzett munkaerő). Ilyen szempontból azonban egymás „versenytársai”, hogy megszerezzék maguknak a beruházás jogát. Hollandia, Németország és Ausztria számítanak legfőbb partnereinek a Négyeknek. Az adatok és a rangsor az alábbi táblázaton található.

⁶⁸ Tóth Péter: Az ukrán válság értelmezési kereteiről és az ukrán választásokról. In: Nemzet és Biztonság, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2014/5. szám, 111–123. o.

⁶⁹ Éltető Andrea – Szijártó Norbert: Változó Európa a változó világban, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Világgazdasági Intézet, Budapest, 2018, 276. o.

⁷⁰ Magyarország Nemzeti Energia- és Klímate terve,

https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/hungary_draftnecp.pdf (Letöltve: 2021. 04. 01.)

⁷¹ Csicsai Máté: Komoly lehetőségeket rejthet a Visegrádi Harccsoport kitekintő, 2014, (Letöltve: 2021. 03. 16.) http://kitekinto.hu/europa/2014/01/07/komoly_lehetosegeket_rejthet_a_visegrad_i_harccsoport

⁷² Szijártó Norbert: Az eurózóna új intézményi struktúrája és a csatlakozás kérdése, In: Változó Európa a változó világban, Szerk: Éltető Andrea és Szijártó Norbert, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Világgazdasági Intézet, Budapest 2018

2. Ábra

A Visegrádi csoport legfontosabb partnerországai a közvetlen külföldi működőtőke állománya alapján, 2016 végén^{*73}

Ország	Tőkeállomány külföldön (kifektetések)		Tőkeállomány az adott országban (befektetések)	
	rangsor	partnerország	rangsor	partnerország
Csehország	1.	Hollandia	1.	Hollandia
	2.	Szlovákia	2.	Németország
	3.	Ciprus	3.	Luxemburg
	4.	Németország	4.	Ausztria
	5.	Románia	5.	Franciaország
Lengyelország	1.	Luxemburg	1.	Hollandia
	2.	Ciprus	2.	Németország
	3.	Svájc	3.	Luxemburg
	4.	Csehország	4.	Franciaország
	5.	Hollandia	5.	Spanyolország
Magyarország	1.	Belgium	1.	Németország
	2.	Izrael	2.	Hollandia
	3.	Ciprus	3.	Ausztria
	4.	Horvátország	4.	Svájc
	5.	Szlovákia	5.	Luxemburg
Szlovákia	1.	Csehország	1.	Hollandia
	2.	Hollandia	2.	Ausztria
	3.	Ausztria	3.	Csehország
	4.	Luxemburg	4.	Luxemburg
	5.	Ciprus	5.	Dél-Korea

* A speciális célú vállalatok nélkül. Az Eurostat adatbázisában több ország adata védett, így ezeket a rangsor összeállításakor nem tudtuk figyelembe venni. Magyarország és Szlovákia esetén a védett adatok jelentősen befolyásolhatják a partnerországok rangsorát.

Forrás: Eurostat

Politikai nézetek és politizálás nélkül elmondható, hogy a vezetők szerepe és a kormányok politikai elhelyezkedése is meghatározza az egyes államok bel- és külpolitikáját. Magyarország és Lengyelország ilyen szempontból közelebb áll egymáshoz, illetve ezáltal Csehország és Szlovákia is. Nagy politikai személyiségek gyakran rajta hagyják a bélyegüket az adott országon, ami okozhat eltéréseket ideológiailag. Magyarországon és Lengyelországban a jobboldali, keresztény, konzervatív pártok határozzák meg a politikai életet, míg Csehországban és Szlovákiában egy inkább jobbközép irányzat a meghatározóbb. Csehországban és hazánkban is közeledik a következő parlamenti választás, ami esetleges változást hozhat.

Újabb nehézségeket okozhatnak az eltérő regionális szervezetek megalakulása. Számos más szubregionális és regionális kooperáció létezik napjainkban, továbbá valamennyi ország több szervezetben érdekelt. A magát középhatalomként definiáló Lengyelország a V4-ek mellett tagja a Weimari „háromszögnek”. Lengyelország mellett tagja az Európai Unió két legmeghatározóbb állam a Brexit után, Franciaország és Németország. Az együttműködés közel harminc éves múltra tekint vissza, csak úgymint a Visegrádi Négyek (1991-). A lengyelek gyakran hangsúlyozzák, hogy ez szervezet nem a V4-ek helyett van. Hagyományos típusú kooperáció, legfőképpen konzultációkban és közös programokban valósul meg. Azonban sem sűrűségében, sem minőségében és sem kiterjedtségében nem hasonlítható a Visegrádi szervezethez. A német és francia retorikában sokszor hivatkoznak rá, hogy létezik és fontos, de inkább áll közelebb egy konzultációs fórumhoz, mint egy kiterjedt regionális

⁷³ Központi Statisztikai Hivatal: V4 – A Visegrádi Együttműködés országainak főbb mutatói. 2018. 35. o. (Letöltve: 2020. 12. 13.) https://kki.hu/assets/upload/V4_konyv.pdf

együttműködéshez. Egy másik jelentős szervezet az Austerlitz-3 vagy más néven Slakov u Brna, ami már több kérdést állít fel, mint a korábban említett Weimari. Az Austerlitz-3-ak 2015-ben jött létre Csehország, Szlovákia és Ausztria részvételével. Felmerül a kérdés, hogy partnerként vagy riválisként kell tekinteni a szervezetre. Hasonló tevékenységeket, szakpolitikát folytatnak, mint a V4. (infrastruktúra fejlesztése, munkanélküliség csökkentése, közlekedés-, energiapolitika) Az alapításkor úgy nyilatkoztak, hogy Lengyelország túl nagy méretileg és Magyarország túl problematikus, ezért maradtak ki a szervezetből. De ez inkább politikai döntés volt, hiszen baloldali kormányok hozták létre a társulást. A Nyugat támogatja az együttműködést, hogy ne csak a Visegrádi legyen az egyetlen szubregionális kooperáció a térségben. A V4-el ellentétben nyitottabb a bővítésre, Horvátország és Szlovénia szándéka a mielőbbi csatlakozás. Mindezek ellenére a V4-ek „túlél” és fennmarad és számos fontos döntés vár rá a közeljövőben.

6. MIGRÁCIÓ

A 21. század egyik legnagyobb biztonság- és védelempolitikai kérdése a migráció, amely megosztja az euro-atlanti integrációkat, a szubregionális szervezeteket, ezáltal a V4-eket is. Maga a jelenség egyidős az emberiséggel, hiszen végig kísérté a történelmet, azonban Kelet Közép-Európában csak 2015-ben vált kulcsfontosságú tényezővé. A hatalmas tömegek megindulása Ázsiából és Afrikából rámutatott arra, hogy korántsem korszerű az EU menekültügyi politikája és rendszere, ami miatt heves viták alakultak ki országok között az Unión belül és kívül is. A kiválható okokat csak említésképpen: szociális, politikai, gazdasági problémák és akár a klímaváltozás. Magyarország, mint a Schengeni-övezet külső határa, gyakran kell szembenézni az illegális bevándorlás veszélyeivel. A menekültek megindulása bebizonyította, hogy a Dublini rendelet⁷⁴ nem számít megfelelő jogi keretnek, mert csak 2015-ben 1,83 millió⁷⁵ illegális határsértőt fogtak el a nemzeti hatóságok. Az Európai Uniónak voltak álláspontjai a válság kezdetén és vannak 2021-ben is, amelyek nem vitathatatlanok és maguk változtak. Az egyik legfontosabb elhatározása volt az EU-nak, egy úgy nevezett „betelepítési kvóta”, aminek a célja, hogy minden uniós tagállam fogadjon be meghatározott létszámot, meghatározott mennyiségű migránst és menekültet. Ez az intézkedés a mai napig nem jött létre (2021. 03. 24.) és nem várható, hogy a közeljövőben változik. Az EU több tagállama hevesen tiltakozott és lépett fel közösen a kvótarendszer ellen, amiben markánsan képviselte magát a V4 is. A V4-ek szemszögéből az elutasítás közös volt, azonban retorikai szempontból voltak eltérések. Magyarország sokkal határozottabban és erősebben vállalta a véleményét, mint a másik három ország, mivel hazánk az EU külső határ szakaszát is képviselte. A lengyel-magyar összefogás is erőteljesebbé vált a migrációs válság idején.

⁷⁴ Az Európai Parlament és a Tanács 604/2013/EU RENDELETE, 2013, egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0604&from=EN> (letöltve: 2021. 04. 01.)

⁷⁵ European Parliament: The EU response to the migrant challenge, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170629STO78629/the-eu-response-to-the-migrant-challenge> (Letöltve: 2021. 03.13.)

1. Táblázat

Magyarországra érkezett menedékkérők és a nemzetközi védelemben részesülők száma (2000–2019)⁷⁶

Év	Menedékkérő	Menekült státuszt kapott	Oltalmazott státuszt kapott	Befogadott státuszt kapott
2000	7 801	197	–	680
2001	9 554	174	–	290
2002	6 412	104	–	1 304
2003	2 401	178	–	772
2004	1 600	149	–	177
2005	1 609	97	–	95
2006	2 117	99	–	99
2007	3 419	169	–	83
2008	3 118	160	88	42
2009	4 672	177	64	156
2010	2 104	83	132	58
2011	1 693	52	139	14
2012	2 157	87	328	47
2013	18 900	198	217	4
2014	42 777	240	236	7
2015	177 135	146	356	6
2016	29 432	154	271	7
2017	3 397	106	1 110	75
2018	671	68	281	18
2019	500	22	31	7
2000–2019 összesen	321 469	2 660	3 253	3 941

Forrás: KSH, 2020

Ahogy a KSH adatai mutatják a 2015-ben többszörösére emelkedett a menedékkérők száma, ami alátámasztja a migrációs válság biztonsági kockázatát. 2000 és 2019 között összesen 321 469 fő kérelmezett menekült vagy oltalmazott státuszt, ebből 177 135 fő 2015-ben érkezett Magyarországra, ami a közel felét teszi ki az elmúlt 2 évtized mennyiségének. Azonban mindössze 9854 fő nyert befogadást Magyarországra és ezáltal az Európai Unióba. 2015-ben Magyarország területére érkezett 177 135 fő közül csak 508 menekült nyert el bármely típusú státuszt (menekült, oltalmazott, befogadott), ami biztosította a belépést. Ez az arány kevesebb, mint 1% (0,28%). Továbbá megfigyelhető a menedékkérők számának drasztikus csökkenése a csúcspontot jelentő 2015 után. Ami összefügghet a V4-ek és Magyarország határozott fellépésének a Schengeni külső határok védelméért, az Unió és Törökország által kötött egyezmény, miszerint visszatartják a tömeges migrációt. A másik irányból tekintve az illegális migráció rohamos növekedése is csökkenteni a legális menedékkérők számát.

⁷⁶ Központi Statisztikai Hivatal: Magyarországra érkezett menedékkérők és a nemzetközi védelemben részesülők száma (2000–2019) https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0026.html (letöltve: 2021. 04. 14.)

A fent említette kvótarendszer az egyik sarkalatos pontja az Unió migrációs politikának, és annak elutasítása nagy sikernek számított a V4-ek és más uniós tagállamoknak, mint például Litvánia. Tehát nem csak a V4-ek maradnak kívül és dacolnak a többséggel szemben, hanem más országok is a Visegrádiak mellé álltak. Itt fontos megemlíteni Angela Merkel korlátlan befogadási politikáját, ami a „Willkommen to Europe”⁷⁷ nevet kapta, már korántsem úgy működik, ahogy német kancellárasszony meghirdette. A program szerint mindenkit befogadnak, legyen szó illegális vagy legális migránsról. Ez a tervzet lényeges módosításokon esett át.

A V4 közös álláspontja, hogy új, átfogóbb és naprakészebb migrációs politikára van szükség az EU-ban, központban a polgárok védelmével. Az egyik legfontosabb alappillére az új migrációs politikának, hogy már az Unió határai előtt meg kell állítani a vándorlást. Ezért a V4-ek támogatják Észak-Macedónia, Bulgária és Görögország közös határszakaszainak megerősítését, akár egy ideiglenes fizikai határ építését is. A V4 álláspont szerint nem az Unión belül kell a segítséget nyújtani, nem a tagállamok területein belül, hanem a válságövezetekben. Azokban a problémás országokban, ahol se a közigazgatás, se közbiztonság és se a gazdaság nem működik, nem képes ellátni a funkcióit, gondolva itt Szíriára, a Kongói Demokratikus Köztársaságra vagy Líbiára. A V4 támogatta az EU és Törökország közös akciótervét, mi szerint Törökország visszatartja a migránsokat és rendelkezésre bocsátja a török parti őrséget illetve a rendőrséget, hogy megállítsák az illegális migrációt, az embercsempészt. Ennek érdekében az Unió három milliárd eurót biztosított Törökország részére. Azonban továbbra sem egységes az érdekeltség a V4-eken belül, hiszen Magyarországot leszámítva, a másik három államban 2015-ben a migránsok száma még mindig elenyésző. Ezért Lengyelország, Csehország és Szlovákia a határrendészeti paktum⁷⁸ értelmében katonai és felszerelésbeli támogatás nyújtott Magyarországnak számára. Emellett a V4-ek 35 millió eurót ajánlottak fel a líbiai határszakasz megerősítése miatt az Európai Uniónak, ami egy kulcsterület a tömeges migráció megállításában.

A harmadik fontos lépés a Schengeni övezet megerősítése, megőrzése és a mini-Schengen elutasítása. A V4-ek nagyon hangsúlyozzák a Schengeni-övezet külső határainak védelmének megerősítését, mind állami oldalról és mind az EU oldaláról. Ennek érdekében katonai intézkedéseket kell végrehajtani és új jogi aktusokat kell érvénybe helyezni. A FRONTEX fontosságát meg kell erősíteni, illetve a vízumrendszer átláthatóságát is meg kell szervezni. Annak a lehetőségét, hogy az EU belsejében lévő tagállamok kis csoportja létrehozson egy mini-Schengeni övezetet, azt valamennyi Visegrádi ország elutasítja. Ezen felül támogatást kell biztosítani a frontállamoknak mind szárazföldön, mind a tengereken. Ezért Magyarország együtt kíván működni a Balkáni-útvonalon lévő harmadik országokkal. Olaszország is hasonló veszélynek volt kitéve, mint belépő pont az Unióba, ezért a Visegrádi miniszterelnökök közös levelet címeztek az olasz kollégájuknak: *„a V4 országai öt területen ajánlanak fel hozzájárulást a földközi-tengeri migrációs nyomás csökkentéséhez. Erre vonatkozó kérés esetén készek hozzájárulni uniós műveletekhez Líbia déli határánál, segítséget ajánlanak a menedékkérők számára Európán kívül felállítandó hot spotok létesítéséhez,*

⁷⁷ Nikhar Gaikwad – Kenneth Scheve: Willkommen to Europe: The Political Economy of Migration Policy in Germany, In: Political Economy, 2016, Stanford University Faculty & Research.

Willkommen to Europe: The Political Economy of Migration Policy in Germany. Lásd bővebben: <https://www.gsb.stanford.edu/faculty-research/case-studies/willkommen-europe-political-economy-migration-policy-germany> (letöltve: 2021. 04. 01.)

⁷⁸ Menekültügy V4-es határrendészeti együttműködés jött létre (2015) Felvidék.ma, <http://felvidek.ma/2015/10/menekultugy-v4-es-hatarrendeszeti-egyuttmukodes-jott-letre/> (Letöltve: 2021. 04. 01.)

*védelméhez és az ottani emberi létfeltételek megeremtéséhez, a líbiai parti őrség felkészítéséhez, az Európai Menekültügyi Támogató Hivatal (EASO) megerősítéséhez és a civil szervezetekre vonatkozó viselkedési kódex kidolgozásához.”*⁷⁹ Összegezve a migráció az egyik legkomplexebb és legfontosabb biztonságpolitikai kérdés minden érintett államnál. A feladat megoldásának érdekében mind az egyes államok részéről, mind az Unió részéről határozottabb és átfogóbb intézkedéseket kell meglépni. A 2015-ös válság óta az Európa Tanács olyan döntéseket hozott a határvédelem és a migrációs áramlatok kezelése kapcsán, ami 90%-al csökkentette az illegális migránsok számát az EU területén. A tagállamok célja a biztonság megőrzése, és egy hatékony (emberséges) migrációspolitikának kialakítása. Az irányelveket az ET határozza meg, de a harmadik országgal történő tárgyalások az egyes tagállamok feladata. Saját álláspontom szerint, a segítségnyújtás határfokának növelése érdekében, az Unió államainak konszenzusos álláspontot kellene kialakítani a migrációs válság megfékezéséért.

7. BREXIT

Nagy-Britannia 2016-os kilépési népszavazása újabb probléma elé állította az Európai Uniót, valamennyi EU tagállamot, ezáltal közvetett módon a Visegrádi Négyeket is. Nagy-Britannia csak 1973-ban nyerte el tagságát az európai integrációba, többszöri próbálkozás után. A franciák (főleg Charles de Gaulle) már az 1950-es években, úgy gondolták, hogy a britek nem lennének elkötelezettek az Európai Közös Piachoz, ezért kétszer is megvétózták a brit csatlakozást. A britek valóban nem voltak teljesen az Unió mellett, számos intézkedésben, gondolva csak a közös valuta kérdésében, éltek az opt-out lehetőségével. Így 2016. június 23-án minimális különbséggel (51,9% – 48,1%) a kilépést támogatók győzedelmeskedtek. Ezzel megkezdődött az egyik leghosszabb és legkomplexebb politikai tárgyalási sorozat Nagy-Britannia kilépéséről, a közel négy és fél éves szakasz több szempontból befolyásolta az Unió helyzetét és azon belül a V4-ek helyzetét is.

A kérdés az volt, hogy mi a négy állam érdeke a Brexit utáni helyzetben és képesek lesznek együttműködni az a cél érdekében. Sok közös érdeke van a négy országnak, ami miatt egymásra utaltságuk megkérdőjelezhetetlen, de néhány kulcsterületen eltérések tapasztalhatóak. A V4-et három fontos területen érint a Brexit: gazdasági, biztonsági és szervezeti szempontból. Ezek olyan központi kérdések, ami miatt a V4-eknek sokáig érdekében állt „nem kiengedni” a briteket az EU-ból. Gazdasági szempontból, Nagy-Britannia kilépésével az egyik legnagyobb befizetőjét veszítette el az EU, emellett több tízezer szlovák, lengyel, cseh és magyar polgár dolgozik az Egyesült Királyság területén, ami az emberek szabad áramlásának kérdését veti fel. Továbbá Nagy Britannia hatalmas export piaca meghatározó Szlovákia, Csehország és Lengyelország számára⁸⁰. Az Egyesült Királyság komoly támogatója volt a Visegrádi Négyeknek, mind külpolitikai, biztonságpolitikai és szomszédságpolitikai kérdésekben. Ezen felül az angol font jelentette az egyensúlyt az eurót használó és nem használó államok között. A Brexit miatt hiába növekszik a V4-ek súlya az EP-ben, blokkoló kisebbséget nem tudnak alkotni és felbillent az egyensúly az EU-n belül. A V4-ek megosztottak abban, hogy mely szakpolitikák lesznek kulcsfontosságúak a poszt-Brexit érában, mivel Szlovákia nagy elkötelezettséget tanúsít az EU-hoz, amellett, hogy tagja az euróövezetnek. (Bár Igor Matovic lemondása után változhat Szlovákia álláspontja) Csehország lakossága az egyik legjelentősebb euroszeptikus tábor Európában. Lengyelország és Magyarország is gyakran kerül vitás helyzetbe az EU-ban, így szükséges lesz a jó diplomáciai kapcsolat ápolása a V4-ek és az Egyesült Királyság között.

⁷⁹ Perényi Zsombor – Remete Balázs: V4 – Visegrád az EU-n belül. In: Visegrádi Négyek jelentősége, struktúrája és értékei, 43. o. 2018, Budapest, Külügyi és Külgazdasági Intézet Szerk.: Balaskó Angéla

⁸⁰ Lásd a 2. ábrán

3. Ábra

A Visegrádi csoport legfontosabb partnerországai a külkereskedelmi termék forgalomban. (2016)⁸¹

KÜLKAPCSOLATOK	Ország	Import partner		Export partner	
		Rangsor		Rangsor	
	Csehország	1.	Németország	1.	Németország
		2.	Kína	2.	Szlovákia
		3.	Lengyelország	3.	Lengyelország
		4.	Szlovákia	4.	Egyesült Királyság
		5.	Olaszország	5.	Franciaország
	Lengyelország	1.	Németország	1.	Németország
		2.	Kína	2.	Egyesült Királyság
		3.	Oroszország	3.	Csehország
		4.	Olaszország	4.	Franciaország
		5.	Franciaország	5.	Olaszország
	Magyarország	1.	Németország	1.	Németország
		2.	Ausztria	2.	Románia
		3.	Lengyelország	3.	Szlovákia
		4.	Szlovákia	4.	Franciaország
		5.	Kína	5.	Olaszország
	Szlovákia	1.	Németország	1.	Németország
		2.	Csehország	2.	Csehország
		3.	Kína	3.	Lengyelország
		4.	Dél-Korea	4.	Franciaország
		5.	Lengyelország	5.	Egyesült Királyság

Forrás: WITS – World Integrated Trade Solution Database (Világbank).

Külön-külön megvizsgálva az országokat, hasonló álláspontok vannak, de több kérdésben nincsenek összhangban. Magyarország esetében az EU tagállamok jelentik a legnagyobb export piacot (80%). Ezen belül magasan Németország a legfontosabb partnere (3. ábra), megközelítőleg a magyar export cikkeknek 27%-a Németországba megy. Emellett Magyarország hatalmas mennyiségű Uniós támogatást kap illetve kapott a 2007–2013 és a 2014 utáni költségvetésből, ezáltal közel 5%-al emelkedett a GDP-je. Hazánk a legkedvezményezettebbnek számít a Visegrádi Négyek között a Kohéziós Alapot tekintve, ezért továbbra érdeke a támogatások megszerzése a jövőben. Ahhoz, hogy a legfontosabb aspektusban, gazdaságilag jó pozícióban maradjon Magyarország a Brexit után, fontos a kétoldalú kapcsolatok erősítése. A szakértők egyetértek abban, hogy Magyarország gazdaságdiplomáciai döntései meghatározóak lesznek. Nagy-Britannia kilencedik legnagyobb magyar export befogadó ország, ezáltal a Brexit utáni a brit szigetek lesznek a legnagyobb EU-n kívüli partnere a V4-eknek. A Négyeken belül ellenben Magyarországnak van a leggyengébb kereskedelmi kapcsolat a britekkel, ami köszönhető a Nagy-Britanniába szállított javak koncentrációjának. (főleg autóalkatrészek, televíziók) A kereskedelem a két partner között nemcsak a javak exportján és importján alapszik, hanem meghatározó a szolgáltatások áramlása is. (üzlet, turizmus) Ebben a kategóriában hazánk kimagaslik a Visegrádi országok között, hiszen a szolgáltatás export 8%-a Nagy-Britanniában végződik. Emiatt nagy gondokat okozhat a vámkötelesség. Továbbá két fontos eleme van a gazdasági viszonyoknak: az FDI (külföldi működőtőke állomány) és az emberek szabad áramlása. Nagy-Britannia nagy kaliberű beruházónak számít Magyarországon, a Brexit előtti utolsó évben (2015), a nyolcadik helyen tartózkodott. Ennek a jó helyzet megőrzésének érdekében, 2016 őszen létre hozták a Magyar-Brit Üzleti Tanácsot.⁸² Azonban a többi Visegrádi állammal együtt is, nagyon egyoldalú a Brit-

⁸¹ Központi Statisztikai Hivatal: V4 – A Visegrádi Együttműködés országainak főbb mutatói. 2018. 38. o. (Letöltve: 2020. 12. 13.) https://kki.hu/assets/upload/V4_konyv.pdf

⁸² Lásd bővebben: <https://2015-2019.kormany.hu/hu/kulgasztasi-es-kulugyminiszterium/hirek/a-magyar-novekedesi-palyat-is-befolyasolja-a-brexit> (letöltve: 2021. 04. 01.)

V4 kapcsolat a FDI kapcsán, a britek javára. Az emberek szabad áramlásával is a gazdasági kérdések között érdemes foglalkozni, hiszen magyarok ezrei dolgoztak Nagy-Britanniában. A hivatalos adatok szerint 100 000 magyar honfitársunk választotta megélhetésnek helyszínének a szigetországot, de ez a szám más nem hivatalos adatok szerint akár a kétszerese is lehet.⁸³ Összeségében a V4-eken belül Magyarországot is súlyosan érinti a Brexit, de jó diplomáciai kapcsolatokkal és megfelelő kétoldalú tárgyalásokkal kedvezőbb körülményeket tudnak kialakítani.

Biztonságpolitikai szempontból Magyarország továbbra is szoros kapcsolat ápol az Egyesült Királysággal, mivel egymás szövetségesei a NATO-ban. A Brexitnek köszönhetően az EU nagyobb figyelmet és energiát tud fordítani a saját haderőjének fejlesztésén, amit a britek elleneztek. Magyarország állandó célkitűzése, hogy elérje a 2%-os GDP ráfordítást a NATO büdtségében, de felmerülhetnek esetleges negatívumok is amiatt, hogy a britek nem vesznek részt az EU által szervezett missziókban.

A monetárispolitikát figyelve, a V4-ek nagy hangsúlyt fektetnek az összehangolt pénzügyi tervekre és kohéziós intézkedésekre. Ilyen szemszögből Lengyelország van vezető szerepben, hiszen a lengyel népesség nagysága és gazdasági ereje felülmúlja a másik három államét. Azonban az Egyesült Királyság kilépése akár csökkentheti a nem euró-használó országok pozícióját az EU-n belül.

Lengyelországnak van a legerősebb kereskedelmi kapcsolata az Egyesült Királysággal, ezért a lengyel külpolitika egyik célja, hogy a Brexit után is minél közelebb tartsák a britek az EU-hoz. Emellett Nagy-Britannia a második legnagyobb export piaca a lengyel külkereskedelemnek, emiatt gazdaságilag nagyon fontos a megfelelő bilaterális szerződések megkötése a két partner között. A leginkább érintett területek az export, a működőtőke és a szolgáltatások. Ha ezek a megállapodások sikeres lesznek, akkor a V4-ek közül Lengyelország tekinthető a legnagyobb győztesnek. A lengyeleket is érinti a nyugatra vándorlás, ami nagyszámú lengyel közösséget hozott létre Nagy-Britanniában. A lengyel kormány szeretné, hogy ezek a honfitársaik hazatérjenek, de emellett fontosnak tartják a kedvező bevándorlási lehetőségek kialakítását. Egyelőre Lengyelország kevésbé tűnik aggodalmasnak a britek jövőbeli politikáját illetően. Biztonságpolitikai aspektusból a Brexit gyengítette az EU súlyát az oroszokkal szemben lévő állásfoglalásban, ami nem megfelelő Lengyelország számára. Ezért Lengyelország szándéka erősíteni és mélyíteni a NATO kapacitásait, emellett további kétoldalú tárgyalásokat folytatni az Egyesült Királysággal védelmi kérdésekben. Mindemellett a lengyel kormány nem támogatja az EU mélyítését, mondván a Brexit számos olyan problémára világított rá, ami azonnali megoldást igényel. Az egyik legfontosabb szószólója, hogy a biztonság- és védelempolitika további fejlesztésre szorul.

Csehország az euroszkepticizmus egyik meghatározó térsége, amin bizonyára nem segít a tény, hogy a közeljövőben nettó befizetője az EU-nak. Ennek érdekében fontos a csehek számára, hogy biztosítva legyen a brit piac befogadókészsége. Csehország negyedik legnagyobb export piaca Nagy-Britannia, ahol főleg termékeket vásárolnak fel, kisebb mennyiségben szolgáltatásokat. Kulcsfontosságú, hogy a britek mennyire maradnak közel az EU által alkalmazott kereskedelempolitikához. A többi V4 országhoz képest elenyészőnek számít a cseh kivándorlás a szigetországba, emellett a cseh kormány meglehetősen jól kezeli ezt a problémát. Csehország álláspontja szerint elfogadja az EU konszenzusát gazdasági kérdésekben, ezért szándékában áll csak az EU-n keresztül tárgyalni. Mint ahogy a többi Visegrádi államot, Csehországot is negatívan érinti a Brexit, az egyik leglátványosabban az

⁸³ Beke Károly: Ide vezetett a tömeges kivándorlás: több magyar lépett le, mint gondoltuk, 2018, <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20170830/ide-vezetett-a-tomeges-kivandorlas-tobb-magyar-lepett-le-mint-gondoltuk-260665> (letöltve: 2021. 03. 21.)

Unió döntéshozatali folyamataiban. Továbbá Csehország is elszenvédője az eurózóna és nem-eurózóna egyensúlyának felborulása. Csehország megpróbálja elkerülni az önálló pénznemet használó országok háttérbe szorulását. A Brexit szerződést nem támogatja Csehország, de néhány szempontból közelebbi együttműködést idézhet elő a két partner között. (biztonság- és védelempolitika)

Szlovákia helyzete és állásfoglalása több szempontból is kilóg a többi Visegrádi ország közül. Szlovákia kimondottan az EU központi magja felé szeretne közeledni az euroszeptikus Kelet Közép-Európai államok helyett. (Robert Fico gondolata 16. oldal) A Brexit számukra kiváló lehetőség, hogy tovább erősítsék ezt a kötetet. Saját véleményem szerint itt Szlovákia tökéletesen mérte fel a helyzetet, amikor azt a véleményt fogalmazták meg a külügyi szakértők: „*A Brexit senki számára se lesz előnyös, a kérdés az, hogy ki fog kevesebbet veszíteni.*”⁸⁴ Szlovákia meglátása szerint a már 27 tagú EU közös fellépése biztosíthatja csak a megfelelő képviseletet a fontos vitákban. Nagy-Britannia nem számít olyan markáns piaci szereplőnek Szlovákiában, mint akár Lengyelországban vagy Csehországban, de az ötödik legnagyobb piaca a szlovák exportnak. Emiatt fontos a szlovák kormány számára is, hogy milyen vámtarifák mentén folytatódhat a kereskedelmi kapcsolat. Az Egyesült Királyság fontos támogatója a V4-eknek, Szlovákia is fontosnak tartja ezt a jó kapcsolat megőrzését a Brexit utáni időszakban.

Összevetve az országok érdekeit több hasonlóságot lehet észrevenni, mint különbséget, ami pozitív képet fest a jövőre nézve. A néhány megosztó kérdés újragondolása tudja megalapozni a kevésbé hátrányos Brexit utáni kapcsolatokat. A közös érdekek azonosítása kulcsfontosságú lesz, ezért szeretném megosztani néhány megfigyelésemet. Egyenként a V4-ek az Egyesült Királysághoz viszonyítva, mind súlyban és méretben viszonylagosan kicsik. Amíg mind a négy állam számára gazdaságilag fontos partner, a V4-eknek jobban kellene kihasználni a csoportos érdekképviseletet. Amellett, hogy jó, szoros kapcsolat kialakítása a britekkel nélkülözhetetlen, nem szabad eltávolodni az EU-t vezető francia-német tandemtől. A cél, hogy minél kisebb legyen a Visegrádiakat érő veszteség. A gazdasági szituációk megoldása az elsődleges. Vámtarifák, a kereskedelem és a munkaerő szabad áramlása kardinális kérdés a Négyek számára. Számos szakpolitikai területen megbízható partnere volt a brit kormány a V4-eknek. (külpolitika, biztonság- és védelempolitika, az euró használata) Ennek érdekében a Visegrádiak tehetnek lépéseket annak érdekében, hogy 2021. január 1. után se távolodjon el nagyon Nagy-Britannia az EU-tól. Akár megfontolandó, hogy fontosabb kérdésekben érdemes-e a briteket bevonni a döntéshozatalba. A jövőben egyértelműen nyitottaknak kell lenni az együttműködésekre, illetve politikai tárgyalásokra. Hosszú távon, minden bizonnyal nyereséges lesz a V4-ek számára, ha egy jó kereskedelmi szerződést tudnak kötni, ami biztosítja a brit piacok nyitottságát a Négyek számára. Ha a lehetőség adott, érdemes hasonló megállapodást nyélbe ütni, mint ami Norvégiában vagy Svájcban van érvényben. A biztonságpolitikai kérdésekben nemcsak a V4-eknek, de az EU számára is fontos, hogy megmaradjon az UK-EU (UK: United Kingdom) szövetségi kapcsolat. Ahhoz, hogy erősen fel tudjanak lépni a nagy biztonság kockázati tényezőkkel szemben, mint a migráció, a terrorizmus vagy a kiberhadviselés, meg kell erősíteni a kétoldalú megállapodásokat. Ennek érdekében

⁸⁴ Vít Beneš – Tadeusz Chabiera – Matuš Mišík – Balázs Szent-Iványi – András Tétény: Brexit, Post-Brexit Europe and the V4. Potential impacts, interests, perceptions. Aston University, 2018, Szerk: Balázs Szent-Iványi, https://worldeconomy.hu/wp-content/uploads/2017/11/V4_brexit_report.pdf (Letöltve: 2021. 04. 01.) 31. o. Eredeti nyelven: “Brexit will not be advantageous for either side – the question is, who will lose less.”

Lengyelország már megtette az első lépést.⁸⁵ Azon felül, hogy a négy állam nagy támogatója a NATO-nak, de szeretnék az EU keretein belül is fejleszteni a védelmi és biztonsági helyzetet. Azonban továbbra is a V4-ek biztonságát egyedül a NATO és benne az Egyesült Királyság tudja biztosítani, ezért fontos, hogy az UK tagja maradjon az Észak-atlanti integrációnak. A jövőbeli helyzetét meghatározhatja a V4-nek és az EU-nak a Brexit utáni éra. A V4-ek továbbra is megosztottak, hogy lépjenek fel a Brexit kapcsán, ami az ellentétek megmaradását jelenthetik. Szlovákia inkább a Nyugat felé közeledne, minthogy az EU-ban hitetlenkedő államok felé. Previzionálható a német-francia vezetés, ami hamar valósággá válhat. Az eurózóna általi megosztottság is bizonyítja, hogy a V4-ek nincsenek összhangban, a közös hang és együttműködés kialakítása komplikált lesz. Az Egyesült Királyság nélkül egyelőre nem tiszta, kit tekinthet a V4 megbízható szövetségeseinek. Összefoglalóan a V4-nek szorosabb és magasabb színvonalú képviselő elengedhetetlen lesz az Egyesült Királysággal folytatott relációban.

8. V4-ÁZSIA

A Visegrádi Négyek az egyik dinamikusabban fejlődő térsége Európának és azon belül az Európai Uniónak is. A Visegrádi államok kamatoztatják a geopolitikai elhelyezkedésüket, a viszonylagosan olcsó, de magas színvonalú munkaerőjüket. Emellett a stabil politikai helyzet és a tartós gazdasági növekedés adhat biztosítékot a külső államok számára, hogy érdemes befektetni a Kelet-Közép-európai térségbe. A rendszerváltoztatás óta, a Visegrádi államok is áttértek a piacgazdaságra, ami tovább emelte a gazdasági lehetőségek számát. Hasonló hatással volt a 2004-ben bekövetkezett nagy Európai Unió bővítése, illetve a V4-ek által való keletre „fordulás” (Magyarország: Keleti Nyitás, 2012; Lengyelország: Go China stb.) Számos ázsiai, gazdaságilag nagyhatalomnak számító ország érdeklődése növekedni kezdett az Unió keleti felére tekintve. Olyan államok, mint Dél-Korea, Japán és Kína állandó kereskedelmi partnernek számítanak. Ennek következtében a Visegrádi államoknak fontos a megfelelő diplomáciai kapcsolat és a mindkét fél számára pozitív hatású bilaterális kapcsolatok kialakítása. Mind a négy állam, gazdaságilag az EU-felé orientált nagymértékben, azonban a fejlődő ázsiai kapcsolatok sokrétűbbé tudják tenni a kereskedelmi kapcsolatokat.

8.1. V4-Kína

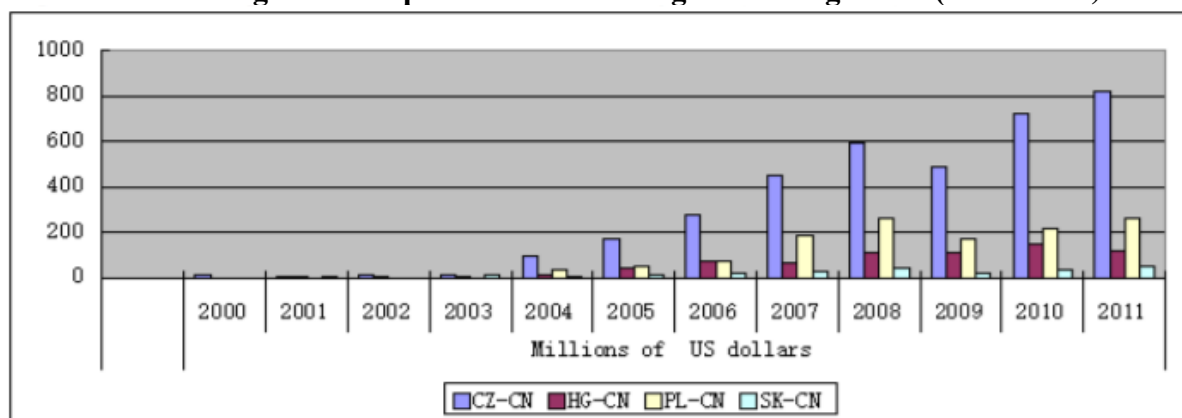
Kína a 21. század egyik legmeghatározóbb gazdasági szereplője, akinek feltett szándéka, hogy tovább erősítse kereskedelmi és politikai befolyását Kelet-Közép-Európában. Ez a szándéka számos együttműködésben jelen van, akár az Új selyemútban (Egy Övezet, Egy Út), a 16+1 együttműködésben (2019-ben Görögország csatlakozásával már 17 tagú) vagy csak a konstans növekvő kínai FDI a V4 államokban. A kínai projektek nem tisztán gazdasági célúak, hanem geopolitikai törekvések is átfűtik. Emellett fejleszti az útvonal által érintett országokat, szélesítik a kínai export számára a piacokat és erősítik a kapcsolatokat Kínával. A másik fóruma a 17+1, ami Kínát közelebb hozza a V4-ekhez és számos más Kelet- és Közép-európai országhoz. Ennek is célja a politikai és gazdasági befolyás szerzése a befektetéseken és kereskedelmen keresztül. A Nyugat-európai viszonylathoz képest lemaradó Közép és Kelet-európai államok számára kiváló lehetőség, hogy kínai segítséggel nagyobb ütemű gazdasági fejlődést tudjanak elérni. Az elmúlt 20–25 évben a Visegrádi államokba hatalmas mennyiségű működőtőke érkezett Kínából, ezáltal a gazdasági modelljük az export irányába tolódott. A Csehország, Magyarország és Szlovákia GDP-je majdnem teljesen az exportnak volt köszönhető (80%–90% között), egyedül Lengyelország, aki relatív egyensúlyt tudott létrehozni

⁸⁵ Lásd bővebben az Egyesült Királyság és Lengyelországi megállapodását: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/728126/TS_3.2018_Poland_Defence_Cm_9673.pdf (letöltve: 2021. 04. 01.)

(50%).⁸⁶ Ennek eredménye, hogy Lengyelország kivételével magas százaléku a globális értékláncban való részvétel. Az évek során a V4-ek legfőbb kereskedelmi partnerei az EU-ból voltak, de a folyamatos kínai növekedés miatt 2018-ra mind a négy visegrádi államnál Kína megjelent az öt legfontosabb importőr között.⁸⁷ 1995-ben még 1% körül állt a kínai import aránya valamennyi Visegrádi országban, ez azonban 2015-re ugrásszerűen megnőtt. (Magyarország 5%, Lengyelország 9%, Szlovákia 12%, Csehország 13%) Itt fontos megjegyezni, hogy lengyelországi kínai import értéke a legmagasabb a négy ország között köszönhetően a hatalmas piacának. Hiába, hogy a V4-eknek 2000-ben még pozitív mérleggel rendelkeztek és nem veszteséggel, 2015-re ez az aránya teljesen felborult. A kereskedelmi deficitnek leginkább Csehország van kitéve Kínával szemben, míg ilyen szempontból Magyarország áll a legjobban. Az aszimmetria, ami kialakult a V4-Kína között köszönhető az országok méreteinek. Kína a legnépesebb országa a világnak, ezzel szemben a V4 64 millió fővel rendelkezik. Emiatt a V4-ek nem számít fő piacnak, de a négy államnak kulcsfontosságú importőre Kína. Azonban a méreti különbségeket a V4-Kína kétoldalú gazdasági együttműködésekkel képesek áthidalni. 2000-ben 2,44 milliárd amerikai dollár értékű kereskedelem ment végbe a V4-ek és Kína között, amiből 2,15 ezermillió kínai import volt a négy országba. Ezzel szemben a V4-ek exportja Kínába mindössze 0,29 milliárd dollár volt.⁸⁸ Az ugrásszerű növekedésnek hála 2012-re a kereskedelmi érték több, mint tizenötszörösére emelkedett. Arányosan a szolgáltató szektor produkálta a legmarkánsabb import növekedést, amiben Csehország a vezető a V4-ek között.⁸⁹

4. Ábra

A szolgáltatás import Kínából a Visegrádi országokban (2000–2011)⁹⁰

Forrás: OECD.

A diagramon látható nagy növekedés a 2004-es Unió bővítésnek köszönhető, amikor a V4-Kína kapcsolat az EU-Kína kereskedelmi kapcsolat keretein belül folytatódott. A bővítés évében 200 millió amerikai dollárt sem érte el az export és import összesített értéke, ami pusztán

⁸⁶ Tereza De Castro – Jana Vlckova – Pavel Hnát: Trade and investment relations between the Czech Republic and China: the Czech Republic as a gateway to the EU? Akadémia Kiadó, Budapest, 2017. 484. o. https://www.researchgate.net/publication/321441596_Trade_and_investment_relations_between_the_Czech_Republic_and_China_The_Czech_Republic_as_a_gateway_to_the_EU (letöltve: 2021. 04. 05.)

⁸⁷ Lásd bővebben: 2. ábra

⁸⁸ University of Economics in Bratislava Faculty of International Relations: Current trends and perspectives in development of China-V4 trade and investment, 2014, Bratislava, 7. o.

http://docs.wixstatic.com/ugd/72d38a_5d656087529146fa955aef2f4b0cb4cd.pdf (letöltve: 2021. 04. 01.)

⁸⁹ Lásd bővebben: 3. ábra

⁹⁰ University of Economics in Bratislava Faculty of International Relations: Current trends and perspectives in development of China-V4 trade and investment, 2014, Bratislava, 9. o.

http://docs.wixstatic.com/ugd/72d38a_5d656087529146fa955aef2f4b0cb4cd.pdf (letöltve: 2021. 04. 01.)

alig több, mint 4%-át adta ki a Kína-EU együttműködésnek. A V4-eknek szándékukban állt feljebb mozdítani ezt az arányt, így 2012-re már, több mint 37 milliárd dollár értékű kereskedelmi volt mérhető Kína és a V4-ek között. A látszólagos pozitív hatásokat árnyalja az egyensúly hiánya, ami hosszantartó folyamat Kína és Kelet-Közép-Európa között. A Visegrádi országok körében egyenletes kereskedelmi többlet növekedés volt megfigyelhető Szlovákia kivételével. Szlovákia esetében gazdaságilag nagyon ritka szituáció alakult ki, amikor a kereskedelmi többlet csökkenni kezdett Kínával szemben. 2000-től a gazdasági recesszióig növekedés volt tapasztalható, azonban történelmi mélységű deficit alakult ki, ami nem nagyon gyakran fordult elő Kínával az elmúlt három évtizedben.⁹¹

Annak ellenére, hogy a V4-ek nagymértékben tőkét bevonzó térség, dinamikusan növekedett a 2000-es évektől a külföldre történő FDI áramlás. Ezeknek a beruházások nagy része Európában és az Európai Unión belül valósult meg, egyre nagyobb hangsúly került a Távol-Keletre, azon belül Kínára. A V4-Kína kapcsolat nagy lemaradással követi a világban aktuális törekvéseket. Közös intézményeken keresztül próbálnak a V4 cégcsoportjai aktív szereplői lenni a kínai belső piacnak. A kínai vállalatok stratégiai segítséget tudnak biztosítani az új piaci cégeknek. Azonban továbbra is a V4-ek által folyósított tőke Kína számára közel irreleváns, a kínai vállalati kultúra hiánya nem könnyíti meg a Visegrádi társaságok helyzetét. Emellett számos kínai tartománynak (főleg a tengerparti területek) fontos partnernek számít több európai és visegrádi cégcsoportnak. A kevésbé sűrűn lakott, belső területeken is növekszik az érdeklődés a cseh, magyar, lengyel és szlovák befektetésekre, ami gazdaságilag sokkal kedvezőbb lehet a Négyeknek a kisebb távolság miatt. Csehország számít a V4-eken belül a vezető államnak Kínával folytatott kereskedelmi és gazdasági kapcsolatban. Komoly eredményeket felmutatott cseh vállalatok képviselik sikeresen a V4-eket Kínában. A legfőbb szektorok az autóipar és az ahhoz kapcsolódó kiegészítő szektorok (alkatrészgyártás, motorgyártás). A Skoda, cseh vezetéssel létrejövő termelősor Szucsouban, közel 25 millió amerikai dollár értéket termelt.⁹² A Skoda Auto az egyik legpatinásabb Kelet-Közép-európai tömegközlekedő járműveket előállító vállalat, ami nagy sikerek ért el a kínai piacon. Másik kiváló példa a cseh sikerekre a Home Credit Group, ami az egyik vezetője a keleti bank szektornak. Az általuk elindított programnak és a kedvező kínai bánásmódnak köszönhetően fontos szereplője hitel biztosításnak.⁹³

Magyarország egyik stratégiai célja a külpolitika terén, hogy egyre több magyar vállalat és magyar vállalkozó legyen a kínai piacon. Több ígéretes kezdeményezés történt a közelmúltban, mind a vállalatok és mind a Magyarország részéről. A magyar kormány állítása szerint van jövője a magyar biznisznek. A kínai miniszterelnök, Xi Jinping, a budapesti látogatása során megegyezett öt magyar céggel a kínai piacra való értékesítésről.⁹⁴ A legígéretesebb területek, a napjainkat leginkább körülvevő high-tech befektetések, a természetes erőforrások kezelésének kérdése. A legfontosabb vállalatunk az Organica vízfeldogozó, az ELI-ALPS high-tech építkezések során alkalmazott lézer.⁹⁵

⁹¹ Lásd bővebben: 5. ábra

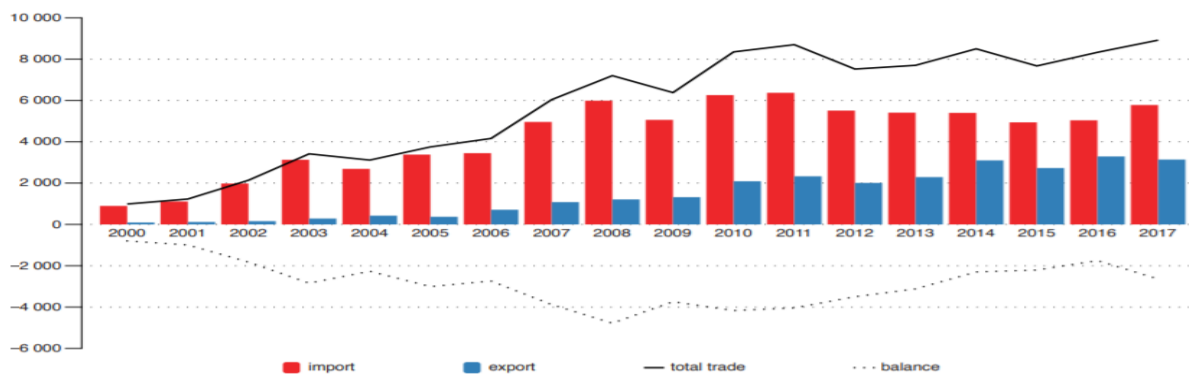
⁹² University of Economics in Bratislava Faculty of International Relations: Current trends and perspectives in development of China-V4 trade and investment, 2014, Bratislava, 76. o.
http://docs.wixstatic.com/ugd/72d38a_5d656087529146fa955aef2f4b0cb4cd.pdf (letöltve: 2021. 04. 01.)

⁹³ Uo. 76. o.

⁹⁴ About Hungary: PM Orbán: Hungarian businesses have a future in China
<http://abouthungary.hu/news-in-brief/pm-orban-hungarian-businesses-have-a-future-in-china/> (letöltve:2021. 04. 06.)

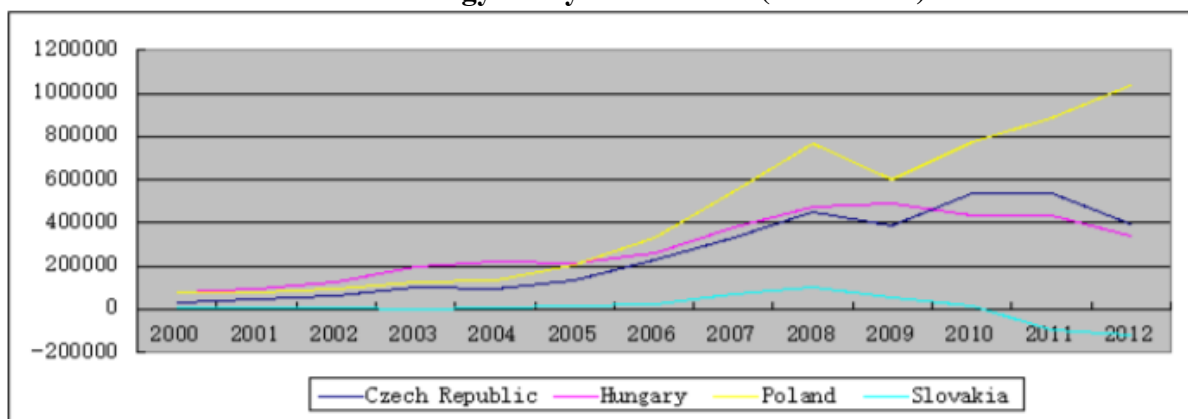
⁹⁵ About Hungary: PM Orbán: Hungarian businesses have a future in China
<http://abouthungary.hu/news-in-brief/pm-orban-hungarian-businesses-have-a-future-in-china/> (letöltve:2021. 04. 06.)

5. Ábra
A kereskedelem Kína és Magyarország között 2000–2016 (millió dollárban)⁹⁶

Forrás: Atlas of Economic Complexity

6. Ábra
Kína kereskedelmi egyensúlya a V4-ekkel (2000–2012)⁹⁷

Forrás: Kínai Statisztikai Évkönyv (2001–2013)

A diagramon látható fokozódó gazdasági függőségnek számos politikai hatásai lesznek a V4-ek számára. Az állandó deficit Kínával szemben komoly külpolitikai feladatok elé állítják a négy állam vezetőit.

Kína két nagyszabású, korábban említett projekttel kívánja a Kelet- és Közép-európai országokkal erősíteni a kapcsolatát. A 17+1 együttműködés egy transzkontinentális kooperáció, ami Kína és Európa kapujának számító Kelet- és közép-európai államok között jött létre 2012-ben. Minden állam számára más célt szolgál, míg a fejlődő európai országoknak állandó gazdasági növekedést tud biztosítani, addig Kína a felhalmozódó tőkeállománnyal szeretné erősíteni a helyzetét az EU-n belül. Nem titkolt, hogy 17+1 egyik célja, hogy megváltoztassa geopolitikai relációkat Euráziában. Ennek a cél érdekében, jött létre az Egy Övezet Egy Út projekt is. Az új intézmény kiválóan reprezentálja, hogy Kína számára elengedhetetlen, hogy

⁹⁶ Szunomár Ágnes: Hungary: An assessment of Chinese-Hungarian economic relations, 2019, In: Kramer, Zack (ed.) Comparative Analysis of the Approach Towards China: V4+ and One Belt One Road S. l., Institute of World Economics, Centre for Economic and Regional Studies, https://www.researchgate.net/publication/334731936_Hungary_An_assessment_of_Chinese-Hungarian_economic_relations (letöltve: 2021. 04. 14.)

⁹⁷ University of Economics in Bratislava Faculty of International Relations: Current trends and perspectives in development of China-V4 trade and investment, 2014, Bratislava, 10. o. http://docs.wixstatic.com/ugd/72d38a_5d656087529146fa955aef2f4b0cb4cd.pdf (letöltve: 2021. 04. 01.)

növelje és javítsa a pozícióját a világpolitikában. A V4-ek, mint a legerősebb blokkja a 17 államnak, kulcsfontosságú szereplő lehet az Európa-Ázsia kapcsolatrendszerének. Potenciális lehetősége lehet a Visegrádiaknak, hogy kapcsolatteremtő -tartó helyzetben találja magát. Kína célja mindkét programmal, hogy fejlessze a gazdasági és politikai kapcsolatait Eurázsiaiban, ami nagy értéket adhat a V4-ek szerepének, köszönhetően a geopolitikai elhelyezkedésüknek. Ahhoz a V4-ek „hátsó bejáratot”⁹⁸ tudjanak biztosítani a kínaiak számára, számos infrastruktúra fejlesztés megkerülhetetlen. A Kelet-Közép-európai államok közül egyértelműen a V4-ek a legkedvezményezhetőbbek, hiszen Kelet-Közép-Európába folyósított kínai tőke 70%-a Lengyelország, Csehország, Szlovákia és Magyarország gazdaságát erősíti. Azonban számos kritika éri a projektet, mert az eltérő politikai célok és a verseny a kínai beruházásokért megakadályozza a kellő eredményeket. Az ismert gátak ellenére az EU aggódva tekint az együttműködésre és a növekvő kínai befolyásra. Konklúzióként, a V4-ek rekord méretű GDP növekedést értek el, részben a kínai beruházások miatt. A kínaiak felismerték a Visegrádiakban rejlő potenciált, hogy jó munkaerő, európai viszonylatokhoz képest, olcsón áll rendelkezésre. Mindemellett megvetették tartósan a lábukat az EU piacán, olyan gazdasági nagyhatalmak közelében, mint Németország, ami nagy lehetőség a kínai befektetők számára. A több pozitív hatás ellenére magában hordozza a politikai veszélyeket, ami lehetséges akadály lesz a jövőben az együttműködés kiteljesedésében. Fontos megjegyezni, hogy jelen pillanatban (2021) a V4-ek szándéka még több beruházás megszerzése, még az egymással folytatott verseny árán is. Csehország számít ilyen tekintetben a legsikeresebbnek. A jövőben tovább kell dolgozni, hogy még több Kína-V4 regionális üzlet tudjon megvalósulni. Ehhez kiváló alapot fog biztosítani a BRI, ahol fontos szerepet tölthet be a V4. Így minden Visegrádi országnak egyenként és kollektívan is hasznos lesz a kooperáció.

8.2. V4-Japán

Kína után a másik megkerülhetetlen ázsiai gazdasági hatalom, aki a világ vezető kereskedelmi országai közé tartozik. Japán, Kínához hasonlóan egyre nagyobb mértékben fordul Kelet-Közép-Európa felé gazdasági téren. Több hullámba különíthetjük el a V4-ekbe érkező beruházásokat, Japán már jóval a rendszerváltoztatás előtt megjelent a mai Visegrádi térségben, már az 1970-es és 1980-as években érkeztek befektetések a szolgáltatói szektorba. (kereskedelmi vállalatok) Ennek köszönhetően több cég létesített leányvállalatot a V4 régióba, de a nagy váltás a 1989-ben történt meg. A Visegrádi országokban a demokratikus viszonyok kialakításában már Japán is szerepet játszott, mert gyors segítséget biztosított a megfelelő helyzet megszületéséhez. 1991-ben Japán az egyik alapítótagja volt az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Banknak⁹⁹, ami támogatás nyújtott a négy állam számára. Magyarország és Csehország már az EU-tagság előtt is kedvező térségnek számított a külföldi tőkét folyósító országoknak. Ezt tovább erősítette a 2004-es nagy keleti bővítése az Európai Uniónak, ami nagyban megemelte a négy ország lehetőségeinek számát. Az alábbi diagramon látható a Japán-V4 kereskedelmi kapcsolat növekedés az évek során. Jól ábrázolja milyen ugrásszerű növekedést okozott az Uniós tagság elnyerése, emellett látszik a Japán cégek betörésének három hulláma is. Napjainkban már több, mint 700 japán vállalat van jelen a Visegrádi országok területén, különböző geopolitikai térségekben, Magyarországon leginkább az ország északnyugati részében és a főváros környéken találhatóak meg. (Suzuki – Esztergom) A 2000-es évekre a japán cégek Nyugat-Európából nagy számban kezdtek Kelet-Közép-Európa felé csoportosulni. Eleinte az autóipar meghatározó szereplői jelentek meg, majd később az elektronikai cégcsoportok építettek ki teljesen üzemeket.¹⁰⁰ (Matsushita Electric) Az EU és a

⁹⁸ <https://novekedes.hu/english/the-importance-of-the-new-silk-road-to-the-v4-in-the-global-economic-space>

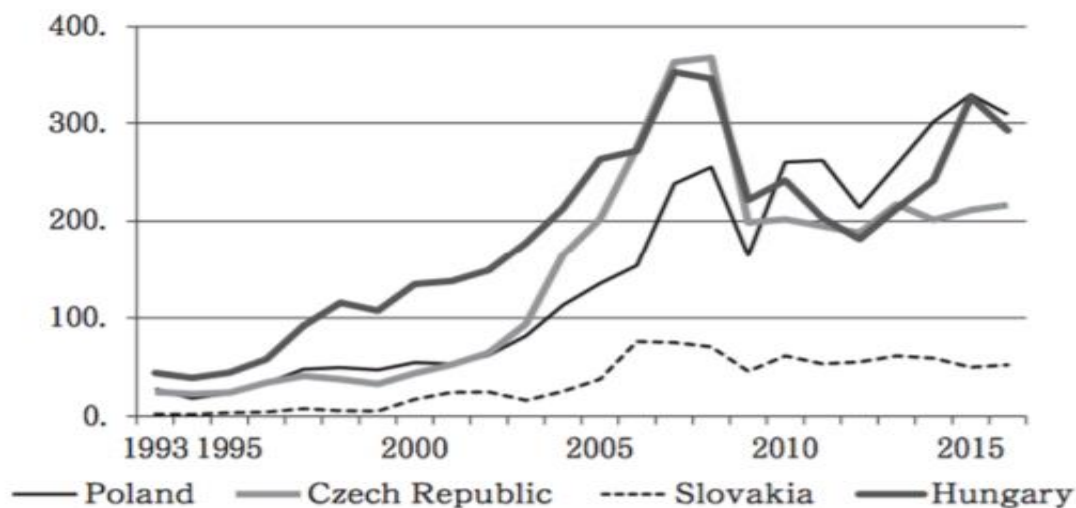
⁹⁹ Lásd bővebben: <https://www.ebrd.com/who-we-are/history-of-the-ebrd.html> (letöltve: 2021. 04. 08.)

¹⁰⁰ Boštjan Bertalančič: Opportunities and Challenges for V4 plus Japan Relations in the PostBrexit EU, 2018, Josai University

NATO által biztosított kedvezményeket kihasználva és elmélyítve, Japán stratégia szerepet szán a V4-ek számára, amit a Japán-V4 kétoldalú együttműködés is méltán tükröz. Ez a kooperáció V4+ formációvá is kinőtte magát.

7. Ábra

A kereskedelmi változások a V4-ek és Japán között 1993-tól 2016-ig (milliárd jenben)¹⁰¹

Forrás: Josai University

A bővítés után egy új korszaka kezdődött a Japán-V4 kapcsolatnak. Amint tagjai lettek az EU-nak, a gazdasági kapcsolatok megerősödtek a két oldal között és a további együttműködést sürgették a felek. Azonban már ebben az időszakban jelentős japán beruházás történt Magyarországon, az autóiparban. Több konferencia és csúcstalálkozó jött létre, hogy fejlesszék a kooperációt, emellett, hogy állandó párbeszéd jöjjön létre a két partner között. A 2008-as gazdasági világválság egy időszakos megtorpanást okozott a bilaterális kapcsolatban, 2012-ben, a közel négy évnyi stagnálás követően Abe Sinzó¹⁰² volt, aki újra akarta élesíteni az állandó tanácskozásokat. A japán miniszterelnök nagyra tartotta a V4-Japán együttműködést és értékelte a magas színvonalú kooperációt a Visegrádi államokkal. A gazdasági viták mellett létrehozta az aktuális világpolitikai eseményekkel foglalkozó párbeszédet.¹⁰³ 2012-től a konszolidálódott japán belpolitikai helyzet stabilizálta Japán külpolitikáját az európai kontinensen. Ezzel egyidőben a V4-Japán reláció kiszélesedett és megerősödött. A NATO és az EU mellett olyan regionális és szubregionális keretrendszerben is aktívan részt akarnak venni, mint a V4 vagy az Északi Tanács. Több vitás esetben is stratégiai tárgyalások folytatnak, főleg az EU jövőjét befolyásoló kérdésekben. (biztonság- és védelempolitika, migráció) Az Európai Unió részéről és a magyarországi médiában leggyakrabban a kínai befektetések jelennek meg ezzel erősítve azt a tévhitet, hogy a V4-ek és hazánk legnagyobb ázsiai partnere Kína. Hiába növekszik a kínai beruházások száma drasztikusan, Japán jóval több tőkét köt le a

https://www.academia.edu/37981318/Opportunities_and_Challenges_for_V4_plus_Japan_Relations_in_the_Post_Brexit_EU (letöltve:2021. 04. 08.)

¹⁰¹ Boštjan Bertalančič: Opportunities and Challenges for V4 plus Japan Relations in the PostBrexit EU, 2018, Josai University, 5. o.

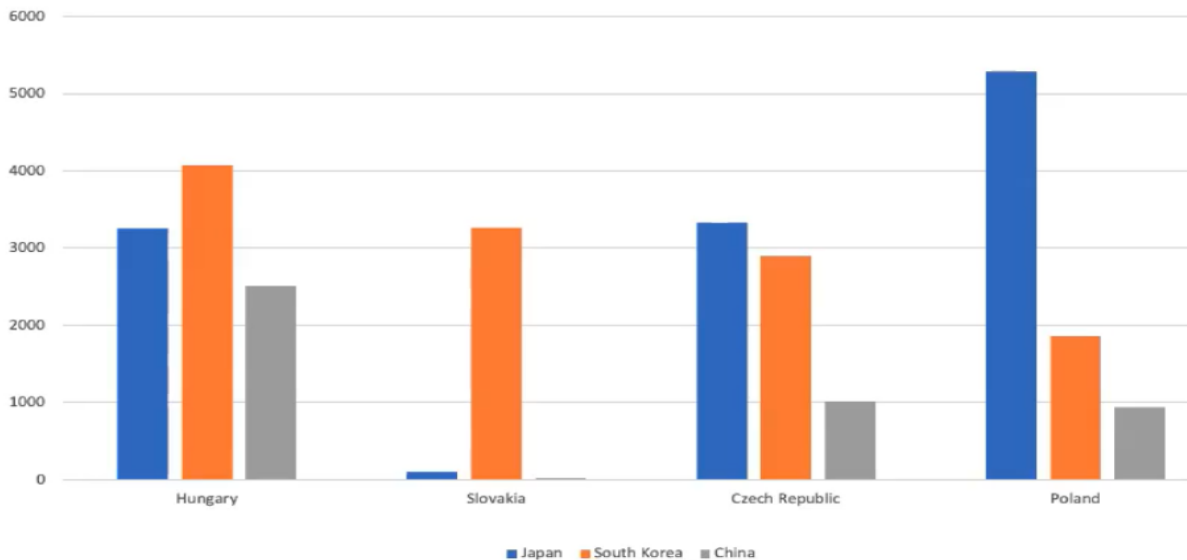
https://www.academia.edu/37981318/Opportunities_and_Challenges_for_V4_plus_Japan_Relations_in_the_Post_Brexit_EU (letöltve:2021. 04. 08.)

¹⁰² Abe Sinzó: a japán Demokrata párt volt elnöke, 2006 – 2007, valamint 2012 – 2020 között Japán miniszterelnöke.

¹⁰³ Boštjan Bertalančič2018, 6. o.

V4-ek számára. Ezért kulcsfontosságú lesz milyen gazdasági kapcsolatunk lesz Japánnal a jövőben.¹⁰⁴

8. Ábra
Kelet-ázsiai működőtőke-befektetések a Visegrádi régióban 2018 (millió dollár)¹⁰⁵

Forrás: OECD

A nagy változást a V4-Japán kapcsolatban a Brexit idézheti elő. Az Egyesült Királyság kilépése az Unióból számos lehetőséget rejt magában, nem véletlenül a Külgazdasági és Külügyi Intézet több szakmai értekezést tartott a témában.¹⁰⁶ Az egyik legfontosabb kérdése a V4-Japán viszonynak, hogy a Brexit utáni érában milyen pozícióban lesznek a Négyek. A Brexit egyértelműen új erőegyensúlyt alakít ki az EU-n belül, ami befolyásolja a V4-ek helyzetét és ezáltal a japánok helyzetét is. A korábban említett Brexit látszólagosan megosztja a V4-eket, ami a további kooperáció módját is meghatározza. Az EU-s tagság volt az alapja a reláció fejlődésének és növekedésének, ezek mentén fejlődött a viszony, csökkent az egyoldalúsága. A V4-ek fejlődésének érdekében közelebbi gazdasági kapcsolatot kell kialakítani Japánnal, egy jobban megszervezett, komplexebb, szélesebb körű együttműködés keretein belül. Nélkülözhetetlen a közös célok és érdekek definiálása és azok megoldása. (biztonság, gazdaság) A Brexit utáni V4-Japán kapcsolatban több lehetőség is felmerül, ami nagyban befolyásolja a jövőbeli reláció szorosságát. Japán az egyik európai bástyáját veszítette el az EU-Japán viszonylatban. A V4-eknek nívós elvárásai vannak az EU-Japán gazdasági megállapodás (EPA) felé, ami garantálhatja a kapcsolatok erősödését. Továbbá Japán számára fontos partner volt az Egyesült Királyság a Közös Piacon belül. A kilépésük a Közös Piacról magával hordozhatja a japán érdekeltségű vállalatok Közép-Európába való átcsoportosulását. Emellett további tőkekapacitások szabadulhatnak fel, ami még több beruházás jövőjét alapozhatja meg a V4-ekben. A lehetőség azonban hátrányokat is okozhat az eddig is néhány kérdésben megosztott Visegrádiaknál, mert a japán befektetések bevonása jelentős versenyt hozhat létre a négy állam között. Politikailag a Visegrád Csoport távolodása az EU magját

¹⁰⁴ Lásd bővebben: 7. ábra

¹⁰⁵ Szunomár Ágnes előadása: Economic cooperation and investment between the V4 and Japan
<https://kki.hu/en/economic-cooperation-and-investment-between-the-v4-and-japan/> (letöltve:2021. 04. 07.)

¹⁰⁶ Lásd bővebben: <https://kki.hu/japan-and-europe-finding-a-path-after-brexit-the-view-from-gellert-hill-2020-3/> (Letöltve: 2021. 04. 07.)

képező blokktól, az európai politika szélére sodorhatja, ami más perspektívába helyezheti a V4-Japán kapcsolatot. Jobb esetben a V4-ek elfoglalhatják Nagy-Britannia megüresedett helyét, így egy új gazdasági centrum jöhet létre Kelet-Közép-Európában.

Összegzésként, a jövőbeli lehetőségek kapcsán a V4-ek nagy várakozással tekintenek az EPA-ra, hogy a poszt-Brexit időszakban megerősíti kétoldalú gazdasági kapcsolatokat. A gazdasági perspektíva mellett kevesebb figyelem fordul a politikai kérdésekre, ami relációk koncentrációját érzékeltetik. A Brexit Japánt bizonyos szinten választás elé állította, amiből az Unió és a V4-ek számára kedvezőbb szituáció jöhet létre. Számos helyzetben fontos lenne a szorosabb együttműködés Japánnal, mind tagállami szinten, mind kollektív Visegrádi szinten is.

8.3. V4-Koreai Köztársaság

Dél-Korea az egyik legnagyobb FDI befektető a Visegrádi régióban, ezen felül Magyarországnak és Szlovákiának egyenként a legnagyobb kelet-ázsiai tőke forrása. A dél-koreai beruházások hasonló pályát jártak be, mint a japán tulajdonban lévő vállalatok. Az első hullámban érkező investíció a demokratikus rendszer első éveiben valósultak meg. (Samsung, Hyundai) A második nagy fellendülést a V4-Korea kapcsolatban a 2004-es Európai Unió bővítés okozta. Kelet-Közép-európai államok belépése az EU-ba biztosította Dél-Korea számára, hogy kereskedelmi akadályok nélkül folytassa a befektetéseket. Emellett, olyan alapot adott, ami a további együttműködést segítette. A 2008-as gazdasági válság utáni időszakban több dél-koreai nemzetközi vállalat élt az adandó helyzettel, hogy növelje a jelenlétet a Kelet-Közép-Európában. Azonban a legnagyobb növekedést az EU-Korea és ezáltal a V4-Korea kapcsolatban a szabad kereskedelmi megállapodás¹⁰⁷ alapozta meg. Ilyen típusú szerződés korábban még nem létezett, ezzel 2011-től robbanásszerű növekedés tapasztalható az EU-Dél-Korea kereskedelmében. 2016-ig a vámok 98%-át eltörölték, aminek köszönhetően 50%-al nőtt a kereskedelmi forgalom a két partner között.¹⁰⁸ 2017-re több, mint 100 dél-koreai érdekeltségű vállalt lett jelen a V4 régióban.¹⁰⁹ Többségük az autópára és az elektronikai szektorra koncentrálódik. Dél-Korea legfőbb célja a Kelet-Közép-Európában, hogy bővítse a piacát Európában, amivel nem csak az EU belső piacán jelenik meg, hanem más regionális partnerségeket is közelebb hoz. (Keleti Partnerség) Korea gyakran hangoztatja, hogy a V4-ekben elért gazdasági sikereik nagyobb európai piacokat képes megnyitni. Fontos megemlíteni, hogy Japán és Korea egymás riválisai a V4-eken belül, aminek az igazi győztese a Visegrádi államok. Dél-koreai befektetők is hasonló okok miatt választják a V4-eket és azon belül Magyarországot és Lengyelországot, a magas színvonalú munkaerő európai viszonylatban olcsón elérhető. 2015-ben a Prágai csúcson találkozott az öt miniszterelnök, ahol egyhangúan elmondták, hogy a kooperáció elmélyítése fontos célja mindkét partnernek. A koreai elnökösszony¹¹⁰ szerint, a kapcsolat dinamikusan fejlődő, ezért az a célunk, hogy így folytassuk a jövőben.¹¹¹ Emellett kitértek a két Koreát érintő kapcsolatra, a V4 vezetői biztosították a támogatásukat egy lehetséges békés egyesítés kapcsán.¹¹² Dél-Korea aktív résztvevője Közép- és Kelet-Európának egyaránt, a V4-ek mellett a Keleti Partnerségben meghatározó országokban (Ukrajna) számottevő befektetéseket hajtanak végre. Ahogy a Szöuli találkozón kiemelte I

¹⁰⁷ Lásd bővebben: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:rx0032&from=HU> (letöltve: 2021. 04. 13.)

¹⁰⁸ Majoros Pál: EU és Kelet-Ázsia kapcsolatai előadása EU külső kapcsolatai kurzuson, BGE, 2021

¹⁰⁹ Ágnes Szunomár – Agnieszka McCaleb: Chinese and Other East Asian Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe: Motives, Location Choices and Employment Approaches, Bolyai János Fellowship of the Hungarian Academy of Sciences, 2018, CESifo Forum

¹¹⁰ Pak Kunhe, a Koreai Köztársaság államfője 2013 és 2016 között.

¹¹¹ MTI: Visegrád countries and South Korea to deepen relations <https://miniszterelnok.hu/visegrad-countries-and-south-korea-to-deepen-relations/> (letöltve: 2021. 04. 13.)

¹¹² Uo.

Mjongbak elnök kiemelte: „Ukrajnát fontos központnak tekintjük a koreai beruházások számára Közép- és Kelet-Európában.”¹¹³ Azonban továbbra is a térségben a V4-ek számítanak a legfontosabb partnerek Dél-Koreának.

Magyarországon a dél-koreai beruházások értéke el érte négyezer millió amerikai dollárt, ami egyértelműen a legnagyobb a V4-ek körében. Korea szintúgy hazánkban is az autópárral és elektronikai szektorral foglalkozik, de jelentős hangsúlyt fektet a beruházások zöld megvalósítására. Továbbá a kutatás és fejlesztés is megfelelő támogatást kap. Ennek fényében találtak ismét V4+ keretein belül, hogy egyeztessenek a jövőbeni együttműködésről a környezetbarát beruházások kapcsán. Korea kimondott célja, hogy a V4 régió a térség és a világ egyik központja legyen az elektromos járművek és az újra tölthető akkumulátorok terén. Így jöhet létre Magyarország legnagyobb zöldmezőn történő beruházása, a dél-koreai SK Innovation révén.¹¹⁴ Mint Korea és a világ egyik legmeghatározóbb energetikai vállalata, hogy az eddigi sikerek mentén a harmadik gyártósorát is Magyarországon képzeli el.¹¹⁵ Az investíció értéke meghaladja a kettő ezermillió amerikai dollárt is. Egy ilyen kaliberű beruházás nem csak gazdasági szempontból növeli a magyar gazdaság helyzetét, hanem a környékben élőknek állandó munkalehetőséget biztosít, ezen felül az energiaszektor és az infrastruktúrát is fejleszti. Magyarországon az elmúlt években egyre több koreai multinacionális vállalat fektet be, amit a közel 30%-os (28) kereskedelmi emelkedés is jól mutat. A V4-ek helyzete a Koreai Köztársaságban nem olyan meghatározó, mint Korea jelenléte Közép-Európában. Hiába a folyamatos növekedés a 2000-es évek elejétől, a koreai V4 import nem éri el az 1%-t a teljes koreai behozatalnak.

9. Ábra

V4-ek exportja a világban és Dél-Koreában százalékos megoszlásban¹¹⁶

Year	V4 exports to world (bn USD)	Share of V4 exports to RoK on exports to world	Share of V4 members on exports to RoK			
			CR (%)	HUN (%)	POL (%)	SR (%)
1995	65.374	0.17%	34.81%	7.91%	50.84%	6.44%
2000	99.985	0.14%	38.70%	34.56%	22.11%	4.63%
2005	261.711	0.14%	26.05%	34.13%	31.84%	7.98%
2006	320.467	0.19%	20.12%	33.69%	37.00%	9.19%
2007	412.312	0.20%	27.84%	30.92%	34.57%	6.66%
2008	496.347	0.21%	26.17%	35.32%	29.95%	8.56%
2009	387.650	0.20%	34.82%	23.35%	32.08%	9.75%
2010	447.953	0.22%	28.00%	30.66%	28.61%	12.73%
2011	540.201	0.25%	32.87%	26.16%	30.81%	10.17%
2012	518.899	0.28%	38.57%	16.32%	36.93%	8.18%
2013	558.286	0.31%	33.73%	17.47%	42.31%	6.49%
2014	586.929	0.27%	37.84%	21.27%	31.82%	9.07%
2015	526.873	0.29%	32.91%	31.47%	27.70%	7.91%

Forrás: Comtrade

A táblázatban látható, hogy a nagymértékű import növekedés ellenére a V4-ek súlya elenyésző Koreában. Azonban a tendencia a jövőbeli növekedést predesztinálja, ami mind a négy állam érdeke. A nagy változást a Négyek százalékos megoszlása a teljes koreai exportban

¹¹³ Ukraine Business Daily: South Korea views Ukraine as a center for its investments in Central and Eastern Europe, South Korean President Lee Myung-bak has said. <https://www.kyivpost.com/article/content/business/president-south-korea-views-ukraine-as-center-for-45321.html> (letöltve: 2021. 04. 13.)

¹¹⁴ Lásd bővebben: <https://newtechnology.hu/magyarorszag-tortenetenek-legnagyobb-zoldmezos-beruhazasat-valositja-meg-a-del-koreai-sk-innovation-ivancsan/> (2021. 04. 27.)

¹¹⁵ Uo.

¹¹⁶ EEIP: Study on the feasibility of promoting V4-Korea cooperation in the context of implementing the Eurasia Initiative, 2016, http://www.eeip.cz/en/files/2017/01/161220_KV4_final.pdf (letöltve: 2021. 04. 14.)

biztosítja. Az ezredforduló előtt Lengyelország és Csehország teljes dominanciájaként írható le, ebben az időszakban Magyarország és Szlovákia is 8% alatt tartózkodott. Ez az arány 2015-re nagyjából kiegyenlítődött Csehország, Lengyelország és Magyarország között. Észrevehető az egyidejű magyar növekedés és a lengyel csökkenés, amellett, hogy a másik két állam a stagnál.

Néhány következtetést szeretnék megosztani a V4-Korea kapcsán. Dél-Korea kulcspartnernek számít a Közép- és Kelet-Európában, mind a V4-eknek és mind a négy állam érdeke a meglévő gazdasági és politikai kapcsolatok megvédése illetve annak fejlesztése. A Visegrádiak lehetnek az igazi győztesei a Kína, Japán és Dél-Korea beruházási versenyének. Kihhasználva az EU-Dél-Korea megállapodást, további beruházások ösztönzése a régióban szignifikáns növekedés biztosíthat. A gazdasági irány mellett, fontos lenne Dél-Korea részvételének növelése a politikai párbeszédekben. Ezen felül, a politikai kérdéskörök kiszélesítése is előnyt jelenhet a V4-ek számára, akár a biztonság- és védelempolitika vagy az energiapolitika terén. Dél-Korea aktív energiaszektori szereplőként tudja alakítani a kialakult energiapolitikai helyzetet. Ahhoz, hogy ezen célok elérhető közelségbe kerüljenek elengedhetetlen a V4+Korea csúcstalálkozók sűrűsítése. Mindemellett kiváló partnerként tekinthetünk Koreára a sport, kultúra és az oktatás területén is. Összeségében a jövőben meg kell erősíteni a két partner közötti viszonyt.

9. ÖSSZEGZÉSEK

Kelet-Közép-Európában számos regionális és szubregionális együttműködés jött létre a rendszerváltoztatás hatására, köztük a Visegrádi Négyek is. A kooperáció elérte a célját 2004-re, ami további lendületet adott a tagoknak az együttműködés folytatására. A dolgozatomban bemutattam a társulás kialakulását és motivációit, részletesen foglalkozva az együttműködés négy szakaszával, azon belül különös figyelmet fordítva a napjainkban is tartó negyedik szakaszra. Ezen időszak során megannyi vitás kérdést sikerült elsimítani, ami megmutatja, hogy a V4-ek biztos alapokon nyugszanak.

Azt a kérdést tettem fel magamnak a téma kapcsán, hogy lehet-e létjogosultsága egy múlt évezredi regionális kooperációnak. A kutatás során, vizsgálva a Visegrádi Négyeket több aspektusból, arra a következtetésre jutottam, hogy van és lesz is létjogosultsága az együttműködésnek, hiszen a V4 „brand” elismertsége és népszerűsége folyamatosan nő Európában és a világban is, amit kiválóan reprezentál a V4+ formációk számának emelkedése. A 30 év sikerei ellenére, több vitás kérdés vár a V4-ekre, amire közös megoldást kell találniuk. A hipotézisem alátámasztásának érdekében megvizsgáltam a napjaink legmegosztóbb kérdéseit, amelyek érintik a V4-eket. Megállapításom szerint a helyzet nem menthetetlen, a viták nem megoldhatatlanok, megfelelő érdekegyesítés mellett megoldásra jutnak a tagállamok. Ezen viták nem veszélyeztetik a V4 létét, a kooperáció túlél és megmarad. Azonban vannak olyan problémák, amelyek nem csak a V4-eket osztják meg, hanem más, sokkal nagyobb szervezeteknek is gondot okoznak a megoldásuk. (EU, NATO) A kutatásomon belül külön részt szántam az Európát két leginkább megosztóbb kérdésnek: a migrációnak és a Brexitnek. A migráció kapcsán összehasonlítottam az egyes Visegrádi államokat egymással, illetve a kollektív V4-eket az Európai Unióval. A vizsgálat alatt megbizonyosodtam, hogy a migrációs válság az egyik legproblematisabb biztonságpolitikai helyzet napjainkban. A Visegrádi országok a migráció kapcsán egységes álláspontot képviselnek, így a céljuk az egységes és emberséges migrációs politika kialakítása, az EU külsőhatárainak védelme és a migrációt kiváltó okok megszüntetése a válságkövetkeztében. A V4-ek vezető szerepet vállaltak a kötelező kvóta elutasításában, ami hatalmas külpolitikai siker volt a négy állam számára. Továbbá mind a négy ország szerint az EU-tól több segítség és határozottabb fellépés szükséges.

A másik nagy dilemmát kiváltó kérdés a Brexit. Nagy-Britannia kilépésével, az EU és ezáltal a V4-ek is válaszút elé kerültek. Az elemzés során több irányból figyeltem meg a tagállamok érdekeltségét. A poszt-Brexit érában a gazdasági és kereskedelmi kapcsolatok rendezése elsődleges mind a négy állam számára, ehhez megfelelő diplomáciai fellépés szükséges a V4-ek részéről, markánsabb közös képviselettel. A gazdasági relációk mellett több szakpolitikában is támogatója volt Nagy-Britannia a V4-eknek az EU-n belül. (saját monetáris politika, biztonság- és védelempolitika) A britek elvesztése az Unióból már jóval megosztóbb a V4-ek számára. A Brexit után még inkább fontos lesz a V4-Egyesült Királyság reláció ápolása és fejlesztése, hiszen mindenki számára veszteséges lesz a brit kilépés, az a kérdés ki fog kevesebbet veszteni. A V4-ek számára egy cél lebeghet a szemük előtt, a megfelelő kereskedelmi körülmények kivívása, a szövetségi viszony megőrzése (NATO), illetve minél közelebb tartani Nagy-Britanniát az EU-hoz.

A dolgozatomban utolsó részében kitértem a V4-ek ázsiai kapcsolataira, hiszen a külpolitika meghatározó részévé lépett elő a külgazdasági relációk ápolása. Kína, Japán és Dél-Korea a világban és Ázsiában is központi szereplői a világgazdaságnak. A három ország tanulmányozása során témérdek mennyiségű hasonlóságot véltem felfedezni. Mindhárom állam közel azonos fejlődés pályát járt be a V4-ekkel folytatott relációban. A kétoldalú gazdasági

megállapodások alapozták meg a növekvő kereskedelmi kapcsolatot. Köszönhetően a nagy mennyiségű ázsiai tőkének a Visegrádi térségben a V4-ek hatalmas GDP növekedést produkáltak. A távol-keleti országok felismerték a Négyekben rejlő gazdasági és politikai potenciált, ami mindkét fél számára hasznos lesz a jövőben. Mindhárom ázsiai állam kulcsfontosságú partnere lesz a V4-eknek és nélkülözhetetlen a kapcsolatok megerősítése. A megfelelő diplomáciai relációk kialakításával és fenntartásával szignifikáns eredmények elérhetőek el a V4-Ázsia kapcsolatban.

10. IRODALOMJEGYZÉK:

- A Visegrádi Együttműködés és annak kiterjesztése a régió jegybankjaira, Szerk: Magyar Nemzeti Bank. (letöltve: 2021. 04. 26.) <https://www.mnb.hu/letoltes/a-visegrad-egyuttmukodes-es-annak-kiterjesztese-a-regio-jegybankjaira.pdf>
- About Hungary: PM Orbán: Hungarian businesses have a future in China. <http://abouthungary.hu/news-in-brief/pm-orban-hungarian-businesses-have-a-future-in-china/> (2021. 04. 06.)
- Agnes Szunomar – Agnieszka McCaleb: Chinese and Other East Asian Foreign Direct Investment in Central and Eastern Europe: Motives, Location Choices and Employment Approaches. In: CESifo Forum, 19. évfolyam – 4. szám, 2018. December https://www.researchgate.net/publication/329755170_Chinese_and_Other_East_Asian_Foreign_Direct_Investment_in_Central_and_Eastern_Europe_Motives_Location_Chchoices_and_Employment_Approaches (2021. 04. 26.)
- András Rácz (ed.): The WikiLeaks Cables and Their Impact on the Visegrad Countries and the Baltic States, Hungarian Institute of International Affairs, Budapest, In: Perspectives, Institute of International Relations, 2013. (letöltve: 2021. 04. 26.) <https://www.jstor.org/stable/24624585?seq=1>
- Andrew Hurrell: Explaining the resurgence of regionalism in world politics. Review of International Studies, 1995. <https://www.jstor.org/stable/20097421?seq=1> (2021.04.26.)
- Asia News Monitor: Japan: Japan-Hungary Foreign Ministers' Meeting, Bangkok 2017. (2021. 04. 02.) <https://search.proquest.com/docview/1868734098?accountid=176811>
- Az Európai Parlament és a Tanács 604/2013/EU RENDELET, 2013, egy harmadik országbeli állampolgár vagy egy hontalan személy által a tagállamok egyikében benyújtott nemzetközi védelem iránti kérelem megvizsgálásáért felelős tagállam meghatározására vonatkozó feltételek és eljárási szabályok megállapításáról. (2021. 04. 01.) <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R0604&from=EN>
- Az Európai zöld megállapodás. (Letöltve: 2021. 03. 05.) https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu.
- Balázs Péter: Közéledés vagy távolodás? , 2014. Közgazdasági Szemle, 61. évfolyam – 4. szám. <http://real.mtak.hu/id/eprint/17277> (2021. 04. 27.)
- Bartosz Michalski: EU-Korea FTA and Its Impact on V4 Economies. A Comparative Analysis of Trade Sophistication and Intra-Industry Trade. In: Comparative Economic Research, 21. évfolyam, 1. szám, 2018, University Lodzki. <https://www.econstor.eu/bitstream/10419/184455/1/cer-2018-0001.pdf> (2021. 04. 26.)
- Beke Károly: Ide vezetett a tömeges kivándorlás: több magyar lépett le, mint gondoltuk, 2018, (2021. 03. 21.), <https://www.portfolio.hu/gazdasag/20170830/ide-vezetett-a-tomegeskivandorlas-tobb-magyar-lepett-le-mint-gondoltuk-260665>
- Benedek Márta: Közép-Európa újratöltve II. - Szlovákia és Csehország, 2018. In: Nemzetbiztonsági Szemle, 6. évfolyam – 4. szám, Ludovika Egyetemi Kiadó, (2021. 04. 27.) <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/nbsz/article/view/1486/805>
- Czech Statistical Office: Foreigners by type of residence, sex and citizenship, 2019. (2021. 02. 15.) [https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/8200578577/\\$File/c01t01.pdf](https://www.czso.cz/csu/cizinci.nsf/engt/8200578577/$File/c01t01.pdf)
- Csicsai Máté: Komoly lehetőségeket rejthet a Visegrádi Harccsoport kitekintő, 2014, http://kitekinto.hu/europa/2014/01/07/komoly_lehetsegeket_rejthet_a_visegrad_i_harccsoport (2021. 03. 16)

- Declaration on the cooperation of the Republic of Hungary, the Czech and Slovak Federal Republic, and the Republic of Poland on the road to European integration. English translation, MFA, Budapest, 1991.
- Domonkos Endre: Geopolitikai irányzatok fejlődése a nemzetközi kapcsolatokban, 2013. In: Politikatudományi Szemle, 22. évfolyam – 3. szám, Publikon Kiadó. http://www.poltudszemle.hu/szamok/2013_3szam/domonkos.pdf (2021. 04. 27.)
- EEIP: Study on the feasibility of promoting V4-Korea cooperation in the context of implementing the Eurasia Initiative, 2016, (2021. 04. 14.) http://www.eeip.cz/en/files/2017/01/161220_KV4_final.pdf
- Éltes Andrea – Szijártó Norbert: Változó Európa a változó világban, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Világgazdasági Intézet, Budapest, 2018. <http://mek.oszk.hu/18100/18130/18130.pdf> (2021. 04. 26.)
- Éltes Andrea: A visegrádi országok kereskedelme Ázsiával – a globális termelés lenyomata. In: Közgazdasági Szemle, 61. évf., 2014. május, (2021. 04. 26.) http://real.mtak.hu/13575/1/Kszemle_CIKK_1481.pdf
- Engelberth István – Sági Judit: Az Új selyemút kezdeményezés szerepe, céljai. In: Külügyi Szemle, Budapest, 2017. ősz. https://kki.hu/assets/upload/05_Engelberth-Sagi.pdf (2021. 04. 27.)
- European Parliament: The EU response to the migrant challenge, <https://www.europarl.europa.eu/news/en/headlines/society/20170629STO78629/the-eu-response-to-the-migrant-challenge> (2021. 03.13.)
- Ferkelt Balázs: Indonézia, a nagytigris - magyar sikerek és lehetőségek <https://corvinak.hu/gazdasag/2021/03/25/indonezia-a-nagytigris-magyar-sikerek-es-lehetosegek> (2021. 04. 27.)
- Final Act of the Conference of the States Parties to the Treaty on Conventional Armed Forces in Europe, 1999, Organization for Security and Co-operation in Europe (2021. 04. 26.) <https://www.osce.org/files/f/documents/c/b/14114.pdf>
- Gesztusok nélkül. Antall József emlékezete a Modell és valóság előadás-sorozat tükrében 2009–2015. Szerk.: Bozóky Tamás – Grósz András – Lesti Árpád – Palkó Katalin – Pavilics Tamás. Budapest, Collegium Pannonicum Alapítvány, 2016
- Grúber Károly – Törő Csaba (2010): A Visegrádi Négyek (V4) Európai Unión belüli e hulladékgazdálkodás együttműködésének szempontjai és eddigi tapasztalatai. In: Külügyi Szemle, 2010. nyár (letöltve: 2021. 04. 26.) http://kki.hu/assets/upload/Kulugyi_Szemle_2010_02_A_Visegredi_Neegyek_V4_E_.pdf
- Hana Šveráková – Richard Kořínek: The Immigrants and Ethnic Minorities in the Czech Republic, 2008, European Commission, (2021. 04. 27.) <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=8190&langId=en>
- Ida Musiałkowska – Piotr Idczak – Oto Potluka: Successes & Failures in EU Cohesion Policy: An Introduction to EU cohesion policy in Eastern, Central, and Southern Europe, 2020, Berlin, De Gruyter Open Poland.
- Ignác Romsics: Nation and State in Modern Hungarian History, 2001. In: The Hungarian Quarterly, 42. évfolyam – 164. szám. Szerk.: Tuomo Lahdelma et al. <https://mek.oszk.hu/05500/05558/05558.htm#4> (2021. 04. 27.)
- Iñigo de Miguel Beriain – Elena Atienza-Macías – Emilio Armaza Armaza: The European Union Integrated Political Crisis Response Arrangements: Improving the European Union’s Major Crisis Response Coordination Capacities, 2015. In: Disaster Medicine and Public Health Preparedness. 9. évfolyam – 3. szám, (2021. 04. 27.) <https://www.cambridge.org/core/journals/disaster-medicine-and-public-health->

preparedness/article/european-union-integrated-political-crisis-response-arrangements-improving-the-european-unions-major-crisis-response-coordination-capacities/FCCF8B954A5F1B481366FB00A55F0D4B

- Jaroslav Daniska: Visegrad: from intellectual idea to political reality, 2019. In: International Issues & Slovak Foreign Policy Affairs, Research Center of the Slovak Foreign Policy Association, (2021. 04. 27.) Szerk.: Peter Brezáni et al. <https://www.jstor.org/stable/26592068?seq=1>
- Káldyné Esze Magdolna – Kruppa Éva – Ferkelt Balázs – Takács Gábor: Integrálódó Európa II. Hatáskörök, politikák. Budapest, 2010, Perfekt Gazdasági Tanácsadó.
- Kiss Judit: Trade between Indonesia and Hungary – Mutual Interests, Geographical limitations. In: GO HUNGARY – GO INDONESIA: Understanding economic and business issues, Első kötet. Szerk.: Novák Tamás
- Kodolányi Gyula: A mese igaz. Antall 1990-es külpolitikai kezdeményezései. In: „A politikus Antall József – Az európai úton” Szerk. Kapronczay Károly–Jeszenszky Géza–Biernaczky Richárd. Budapest, Mundus Magyar Egyetemi Kiadó, 2006.
- Koudela Pál: A V4 országok regionális koherenciája az EU integráció kivándorlásra gyakorolt hatásának tükrében, 2016, In: Közép-Európai Közlemények, 9. évfolyam – 3. szám. <https://ojs.bibl.u-szeged.hu/index.php/vikekkek/article/view/12361> (2021. 04. 27.)
- Kozár László – Neszmélyi György Iván: Magyarország és az ASEAN-országok külgazdasági kapcsolatai, különös tekintettel az agrártermékek kereskedelmére. In: Gazdálkodás 61. évfolyam – 4. szám, 2017. (2021. 04. 27.) https://ageconsearch.umn.edu/record/267355/files/GAZDALKODAS_2017_4_Kozar_Neszmelyi.pdf
- Körösi István: Kelet-Közép-Európa felzárkózásának lehetősége és kilátásai az Európai Unióban, 2015. In: Felzárkózás vagy lemaradás? , Heller Farkas Könyvek, Pázmány Press, Budapest. <http://real.mtak.hu/id/eprint/34174> (2021. 04. 27.)
- Központi Statisztikai Hivatal: 2011. évi népszámlálási adatok, Budapest, 2011. Szerk.: Kerner-Kecskés Beatrix – Trybek Krisztina, (2021. 03. 15.) https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/nepsz2011/nepsz_04_2011.pdf?fbclid=IwAR0hiQjaJsaLeoUWuw5yBurue6OE_gGqdm1Jm9IZ_LaEwwyDnPTU2cMg_do
- KSH: V4 – A Visegrádi együttműködés országainak főbb mutatói, 2018, Budapest. (2021. 04. 27.) https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/v4_fobbadatok.pdf
- László Nagy: From Independent Slovakian Central Bank Policy to the Monetary Policy of the Euro Area, 2016. In: Public Finance Quarterly, 61. évfolyam – 1. szám, State Audit Office of Hungary (2021. 04. 27.) https://www.penzugyiszemle.hu/pfq/upload/pdf/penzugyi_szemle_angol/volume_61_2016_1/nagy_2016_1_a.pdf
- Lengyel Sajtóiroda: „A NATO értékes tagjai”. A V4 országok csatlakozásának 20. évfordulója az Észak-atlanti Szerződés Szervezetéhez (2021. 04. 01.) <http://www.sejm.gov.pl/Sejm9.nsf/v4Komunikat.xsp?documentId=69F2F2A86C5582C9C12583C10044A007&lang=HU>
- Losoncz Miklós: Magyarország 15 éve az Unióban - Múlt, jelen, jövő, kényszerek és realitások. In: Educatio 28, 2019, Budapesti Gazdasági Egyetem. (2021. 04. 26.) <https://akjournals.com/view/journals/2063/28/1/article-p21.xml>
- Magyar Külpolitikai Évkönyv 1999. Szerk. Torda Endréné, Budapest, Külügyminisztérium Kiadása

- Magyarország Nemzeti Energia- és Klímaterve, 2018, Európai Bizottság, https://ec.europa.eu/energy/sites/default/files/documents/hungary_draftnecp.pdf (2021. 04. 01.)
- Majoros Pál: EU és Kelet-Ázsia kapcsolatai előadása, BGE, 2021. 02.10.
- Menekültügy V4-es határrendészeti együttműködés jött létre (2015) Felvidék.ma, <http://felvidek.ma/2015/10/menekultugy-v4-es-hatarrendeszeti-egyuttmukodes-jott-letre/> (2021. 04. 01.)
- Ministry of Foreign Affairs of The Republic of Indonesia: Improving Indonesia's Access to Central European Market through The 2019 Indonesia-Visegrad Group Business Forum. (2021. 04. 26.)
<https://kemlu.go.id/portal/en/read/686/berita/improving-indonesias-access-to-central-european-market-through-the-2019-indonesia-visegrad-group-business-forum>
- Mitrovits Miklós: Csehszlovákia felbomlása és a magyar politika (1989–1993), 2013. In: Múltunk – Politikatörténeti folyóirat, 1. évfolyam. (2021. 04. 27.)
http://real.mtak.hu/19129/1/mitrovitsm13_1_libre_u_194215.569558.pdf
- MTI: Visegrád countries and South Korea to deepen relations <https://miniszterelnok.hu/visegrad-countries-and-south-korea-to-deepen-relations/> (letöltve: 2021. 04. 13.)
- NATO Secretary General Jens Stoltenberg on the release of his Annual Report, 2020, https://www.nato.int/cps/en/natohq/opinions_182221.htm?selectedLocale=en (2021.03.16.)
- Nézőpont Intézet: Növekszik a Visegrádi együttműködés népszerűsége, 2018, közvélemény kutatás, <https://nezopont.hu/novekszik-a-visegradi-egyuttmukodes-nepszerusege/> (letöltve: 2021. 04. 14.)
- Niels-Jakob Hansen – Signe Krogstrup: Recent Shifts in Capital Flow Patterns in Korea: An Investor Base Perspective. In: IMF Working Papers, 2019 International Monetary Fund, <https://www.imf.org/-/media/Files/Publications/WP/2019/wpiea2019262-print-pdf.ashx> (2021. 04. 27.)
- Nikhar Gaikwad – Kenneth Scheve: Willkommen to Europe: The Political Economy of Migration Policy in Germany, In: Political Economy, 2016, Stanford University Faculty & Research. Willkommen to Europe: The Political Economy of Migration Policy in Germany. <https://www.gsb.stanford.edu/faculty-research/case-studies/willkommen-europe-political-economy-migration-policy-germany> (2021. 04. 01.)
- Nyusztay László et al. : Tanulmányok az európai politikai együttműködésről, 2014, Budapesti Gazdasági Egyetem, Külkereskedelmi Kar. Szerk.: Nyusztay László https://saldokiado.hu/assets/res/download/_tanulmanyok-az-europai-politikai-egyuttmukodesrol.pdf (2021. 04. 27.)
- Nyusztay László: Regionális, szubregionális kezdeményezések szerepe az európai politikai együttműködésben. Esettanulmány: A Visegrádi Négyek első két évtizedének néhány tapasztalata, Budapest, Budapesti Gazdasági Főiskola, Külkereskedelmi Kar, 2014, Szerk.: Nyusztay László
- Nyusztay László: Regionalizmus, V4 előadása az Európai politikai együttműködés és intézményei kurzuson, Budapesti Gazdasági Egyetem, 2020. őszi félév.
- Orbán Viktor a magyar EU-elnökség prioritásairól, Európai Parlament, Starbourg, 2011. <https://www.europarl.europa.eu/news/hu/headlines/euaffairs/20110110STO11395/orban-viktor-a-magyar-eu-elnokseg-prioritasairol> (2021.03.15.)
- Petr Roznak: Visegrad Countries and Migration. Does the Nation State Have a Superstate? , 2018. In: Hadtudományi Szemle, 11. évfolyam – 4. szám, Luudovika

- Egyetemi Kiadó. <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/hsz/article/view/3540> (2021. 04. 27.)
- Programme of the Czech Presidency of the Visegrad Group 2011–2012.(Letöltve: 2021. 03. 05.) <https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/innovative-visegrad>.
 - Programme of the Czech Presidency of the Visegrad Group 2015-2016. (2021. 03. 05.) <https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/20152016-czech>.
 - Programme of the Polish Presidency of the Visegrad Group 2020-2021. (2021. 03. 05.) <https://www.visegradgroup.eu/download.php?docID=451>.
 - Radoslaw Dziuba: CEFTA as a Proven Path to Accession to the European Union. University of Łódź, Faculty of Economics and Sociology, Department of World Economy and European Integration, 2013 (2021. 04. 26.) https://www.researchgate.net/publication/269475563_CEFTA_as_a_Proven_Path_to_Accession_to_the_European_Union
 - Remek Éva: Közép-Európa: Biztonságpolitikai körkép fókuszban a V4, 2014. In: Köztes Európa, 6. évfolyam – 3. szám (2021. 04. 26.) <https://search.proquest.com/docview/2383105199?pqorigsite=gscholar&fromopenview=true>
 - Report of the Slovak presidency of the Visegrad Group 2014-2015. (2021. 03. 09.) <https://www.visegradgroup.eu/documents/presidency-programs/20142015-slovak>.
 - Samuel Huntington: Kik vagyunk mi? Az amerikai nemzeti identitás dilemmái. Európa Könyvkiadó, 2005, Budapest
 - Sáringer János: Iratok az Antall-kormány külpolitikájához és diplomáciájához 1990. május – 1990. december. Budapest, 2015, Magyar Napló – VERITAS, <https://mek.oszk.hu/20000/20053/20053.pdf> (2021. 04. 26.)
 - Sárközy Péter: A Közép-európai kezdeményezés és Magyarország – Beszélgetés Antall József miniszterelnökkel, 1993. In: Európai utas, 4. évfolyam. <https://www.europaiutas.hu/europaiutas/pdf/11.pdfv> (2021. 04. 27.)
 - Száray Miklós: Történelem 9. Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, 2018, Szerk: Pálincás Mihály
 - Szijártó Norbert: Az eurózána új intézményi struktúrája és a csatlakozás kérdése, In: Változó Európa a változó világban, Szerk: Éltető Andrea és Szijártó Norbert, MTA Közgazdaság- és Regionális Tudományi Kutatóközpont Világgazdasági Intézet, Budapest, 2018. <http://mek.oszk.hu/18100/18130/18130.pdf> (letöltve: 2021. 04. 26.)
 - Szunomár Ágnes előadása: Economic cooperation and investment between the V4 and Japan, Külügyi és Külgazdasági Intézet, <https://kki.hu/en/economic-cooperation-and-investment-between-the-v4-and-japan/> (2021. 04. 07.)
 - Szunomár Ágnes: Hungary: An assessment of Chinese-Hungarian economic relations, 2019, In: Comparative Analysis of the Approach Towards China: V4+ and One Belt One Road S. 1., Institute of World Economics, Centre for Economic and Regional Studies, Szerk.: Zack Kramer (2021. 04. 14.) https://www.researchgate.net/publication/334731936_Hungary_An_assessment_of_Chinese-Hungarian_economic_relations
 - Tálás Péter: Az ukrán válság értelmezési kereteiről és az ukrán választásokról. In: Nemzet és Biztonság, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2014, 5. szám <https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/neb/article/view/4115/3370> (letöltve: 2021. 04. 26.)

- Tamás Kern: Hungarian regional security policy in light of the Visegrad co-operation (1990-1994), 2004. In: Regional co-operation as central european perspective Szerk.: István Tarrósy – Gerald Rosskogler (2021. 04. 26.)
- Tatiana Jancarikova: Slovakia's future is with core EU, not eurosceptic eastern nations: PM, In: Reuters (2021. 03. 15.) <https://www.reuters.com/article/us-slovakia-politics-eu-idUSKCN1AV1YY>
- Temesi István: Regionalizmus és regionalizáció, 2006, Pécs, doktori értekezés. <https://ajk.pte.hu/files/file/doktori-iskola/temesi-istvan/temesi-istvan-vedes-ertekezes.pdf> (2021. 04. 27.)
- Tereza De Castro – Jana Vlckova – Pavel Hnát: Trade and investment relations between the Czech Republic and China: The Czech Republic as a gateway to the EU? In: Society and Economy, 39. évfolyam – 4. szám, Department of World Economy, University of Economics, Prague, (2021.04.26.). https://www.researchgate.net/publication/321441596_Trade_and_investment_relations_between_the_Czech_Republic_and_China_The_Czech_Republic_as_a_gateway_to_the_EU
- Tulok Péter et al. : A Visegrádi Négyek jelentősége, struktúrája és értékei, Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2018, Budapest, Szerk.: Balaskó Angéla (letöltve: 2021. 04. 27.) https://kki.hu/assets/upload/V4_konyv.pdf
- Ukraine Business Daily: South Korea views Ukraine as a center for its investments in Central and Eastern Europe, South Korean President Lee Myung-bak has said. <https://www.kyivpost.com/article/content/business/president-south-korea-views-ukraine-as-center-for-45321.html> (2021. 04. 13.)
- University of Economics in Bratislava Faculty of International Relations: Current trends and perspectives in development of China-V4 trade and investment, 2014, Bratislava, Szerk.: Stanislav Mráz, Katarína Brocková, (2021. 04. 27.) http://docs.wixstatic.com/ugd/72d38a_5d656087529146fa955aef2f4b0cb4cd.pdf <https://search.proquest.com/docview/2139255327?accountid=176811>
- Varga Imre: Development of the Hungarian Foreign Policy in the Last Ten Years - A comparison of the foreign policy programs of the post-transition Hungarian governments, 2000. In: National Security and The Future 2. <https://hrcak.srce.hr/file/28778> (2021. 04. 27.) <http://www.drcsummerschool.eu/static/designs/drcsummerschool/portlets/portlet.application.DocumentStorage/getFile.jsp?order=getFile&id=42>
- Vít Beneš et al. : Brexit, Post-Brexit Europe and the V4. Potential impacts, interesets, perceptions, Aston University, 2018, Szerk: Balázs Szent-Iványi, (2021. 04. 01.) https://worldeconomy.hu/wp-content/uploads/2017/11/V4_brexit_report.pdf

11. MELLÉKLETEK

NYILATKOZAT

AlulírottTÓTH KOPPAVY LAJLÓ..... büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2021.év05..... hónap04..... nap

.....Tóth László.....

hallgató aláírása